

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Till Fredrika-Bremer-Förbundet insänd periodisk litteratur.

Nordisk tidskrift, nr 4—6. — Ny svensk tidskrift, nr 4—6. — Statistisk tidskrift, nr 1, 2. — Tidskrift för kristlig tro och bildning, nr 1—4. — Läsning för folket, nr 3. — Läsning för hemmet, nr 2—5. — Förr och Nu, nr 5—10. — Pedagogisk tidskrift, nr 5—11. — Verdandi, nr 3—5. — Tidskrift för folkskoleundervisningen, nr 2, 3. — Svensk läraretidning, nr 18—48. — Slöjdundervisningsbladet, nr 4—10. — Helsovänner, nr 9—23. — Jordmodern, nr 5—12. — Sedlighetsvännen, nr 4, 5. — Nya bokhandelstidningen, nr 17—48. — Svensk bokhandelstidning, nr 17—48. — Svensk musiktidning, nr 6—18. — Idun, nr 18—48. — Daggdroppar, nr 1—14. — Finsk tidskrift, nr 1, 2, 5, 6. — Hemmet och samhället, nr 5—11. — Kvinden og samfundet, nr 4—9. — Hvad vi vil, nr 9—27. — Nylænde, nr 6—12, 20. — Tilskueren, nr 4—8. — Kotija Yhteiskunta, nr 5—11. — Englishwoman's review, nr 5—8. — Women's suffrage journal, nr 5—8. — Woman's journal, nr 16—46. — Deutsche Hausfrauenzeitung, nr 18—48. — Neue Bahnen, nr 9—23. — Frauenberuf, nr 1—10. — Das Magazin für die Litteratur des In- und Auslandes, nr 18—48. — Die Lehrerin, nr 1—4. — La citoyenne, nr 162, 164. — Le droit des femmes, nr 372, 376, 378—382.

Till Fredrika-Bremer-Förbundet insända böcker.

Aktiebolaget Hiertas bokförlag: *E. Fries*, Märkvärdiga kvinnor, h. 6. — *H. K. Andersen*, Sagor och berättelser, h. 1.

W. Bille: *W. H. Riehl*, Drei Novellen. Mit Anmerkungen herausg. v. E. Planck. — *W. Korolenko*, Den blinde musikern. — *W. Walloth*, Faraonernas skattkammare. — *J. Spyri*, Älfvan från Intra och andra berättelser. — *A. Niemann*, Pieter Maritz.

Alb. Bonnier: *L. Tolstoy*, Kreutzer-Sonaten. — Studieföreningen Verdandis småskrifter, 20—27. — *E. Wahlén*, Guld och gröna skogar. — *L. M. Alcott*, Vid skymningsbrasan. — Lekkamraten, nr 5, 6. — *O. Adelborg*, Ängsblommor. — Askungen. — Onkel Adams Linnéa. — Snöflingan.

Carlbergs antikvariat: *R. Knötel*, Europeiska arméernas uniformer.

Han och hon,

Några jämförelsepunkter mellan mannens och kvinnans själslif.

Jämförelse mellan man och kvinna — hvilket farligt ämne! Man vet icke hvilket man mest skall frukta: att säga gamla mögliga banaliteter eller att säga sådant som kan stöta någon af de båda mäktiga parter som det här är fråga om. Det är icke behagligt att falla i onåd hos någondera. Men med en enfaldig och uppriktig afsigt att fullkomligt opartiskt dela obehagligheterna jämt åt båda hållen, går jag till verket.

När män skriva eller tala om kvinnans natur, så bruka de yttra sig liksom om den manliga naturen vore den egentliga ur-mänskliga och kvinnans bara en serie variationer: den förra kan betecknas som den räta normallinien, och för att karakterisera den senare behöfver man endast anteckna de ställen der hon afviker från den räta linien och förlorar sig i oregelbundna, kuriösa spirallinier. Men dessa äro också så regellösa och trassliga, att de flesta manliga intelligenser uppgifvit hoppet att kunna vetenskapligt kartlägga dem.

Men man kan också få höra kvinnor bedöma den manliga naturen, så som om den vore ingenting annat än en följd af omotiverade, i all evighet obegripliga afvikelser från den ur-mänskligt, d. v. s. kvinligt räta normallinien. Åter finnes det andra, som tänka sig de båda naturerna alldeles lika: samma krafter, samma mål, samma intressen, samma begåfning, med ett ord, som två parallella räta linier, om hvilka geometrien så skönt lär oss, att de aldrig råkas och aldrig behöfva hvarandra, och som äro en så vacker bild af den sanna själfständigheten och jämlikheten.

Men räta linier äro ändå bra tråkiga, låt oss hällre beteckna den manliga och den kvinliga själen som två halfva — icke cirklar, ty de äro för regelbundna, utan låt oss säga kometbanor. De ha sin egen väg, sin egen bana, äro båda lika berättigade, lika nödvändiga och — lika halfva.

Omöjligheten att utreda hindrar inte att definiera, och till allmänhetens bruk ha männen i alla tider satt i omlopp vissa lättfattliga definitioner på det kvinliga väsendet, t. ex. denna: "kvinnan har ingen logik, hon är endast känsla". Detta omdöme är i sin halvesanning och sin själf tillräckliga korthet samt i sin allmänna förekomst mycket retsamt, nästan lika ret-

samt som den "kvinliga doften", hvilken damerna nu i hundra år förgäfves bedt herrarne definiera litet bestämdare. Kvinnan har ingen logik! Hvad ha då vi kvinliga skribenter gjort under detta sekel, som är fullt af vår ära, om icke bevisat, att vi ha logik! Kvinnan har alltid logik, när hon vill. Men hon vill inte i hvardagslifvet.

Kvinnan bara känsla! Hur står det tillsammans med ett allmänt rop från männens sida, som verkligen har något af allvarsklang i sig, att den moderna kvinnan är kall — en klagan, som för öfrigt ljuder samtidigt med kvinnans evigt vemodiga bedyrande, att mannen ej har en aning om sann känsla. Låt oss nu bli allvarsamma, ty detta är en allvarlig fråga. Saken är nog den, att mannens och kvinnans känslolif är af så olika art. Mannens känsla har sina tider af utbrott, då den alldeles beherskar honom, men dessemellan är han lättare än kvinnan förströdd af yttervärlden. Det kan under dessa mellantider se ut som om den röda tråden vore afbruten, men det är den icke, den har endast förlorat sig ini ett tjockt lager af praktiska eller teoretiska intressen för dagen. Då komma de korta, distraherade svaren, de likgiltiga blickarna, det affärs-mässiga sättet, som kvinnan — hon må nu vara hustru, mor, syster eller vän — alltid så hjärtligt afskyr och alltid tolkar som bevis på att tillgifvenheten är död. Kvinnans känsla är icke af denna intermittenta art, den må vara ljum, kanske mången gång ljummare än mannens, men den ligger alltid så att säga öfverst i hennes varelse, och hennes tankar röra sig ständigt omkring den; för henne ligger den faran nära till hands att tumma och känna på den röda tråden, till dess den af idel tumning brister. Ty ingen känsla, hvarken vänskap eller kärlek tål vid ett ideligt mätande och vägande och undersökande, den mister på så sätt först sin doft och sedan sin verklighet. Mannen deremot förderfvar månet hjärteförhållande genom sin vårdslöshet att ej underhålla det genom små — vänligheter. På dessa sätter kvinnan ofta mera värde än på det säkra medvetandet, att mannen gärna gifve sitt lif för henne. Det är därför som kvinnor ofta till andra mäns förvåning kasta bort sin kärlek åt vekliga, "fjantiga", omanliga män, de ha förstätt den hemliga kraften i de dagliga uppmärksamheterna.

Som kvinnan alltid är van att reflektera öfver känslor, så är det helt naturligt, att hon har gjort upp åt sig en

metodik, ett ceremoniel för känslan. Hon vill ha vänskap och kärlek *i afsatser*. Ännu sedan hon hunnit långt öfver flickåren, har hon en "bästa" och kanske äfven en "näst bästa" vän. Och grader och trappsteg skall det vara äfven när en känsla håller på att ta upp sig efter en mellantid af relativ kyla. Försoningar och förklaringar äro lika dyrbara för det svaga som vedervärdiga för det starka könet. Och det der sättet som männen ha att utan vidare från köldens och ouppmärksamhetens regioner plumsa ner i ömhetens, det är någonting så stötande för det kvinliga, låt oss säga — ordningssinnet. Och det förefaller så oresonligt. Hvad det skulle ha varit mycket mer intressant att tillsammans leta ut de innersta orsakerna till missförståndet och så gradvis klättra upp till den fullständiga harmonien. Men dylika raffinerier har *han* inte tid med, han är i detta fall vida mera omedelbar, mera naturbarn; sätter *hon* upp en martyr-min, när han är varm, så — à la bonne heure, han har fått klart för sig att hon är kall, och sedan får hon sitta ensam och gråta och tänka på sin djupa kärlek.

Kvinnor ha ett sätt att använda addition, som vållar dem ousägliga kval. "Nu är det *femte* gången, som han inte tar afsked af mig", "nu är det *tredje* gången, som han inte ber mig gå med sig på teatern". En man använder aldrig sin räknekonst på dylika saker. En liten ovänlighet kan väl också såra honom, men det är som när en hvass krage skafver en på halsen: ett ögonblicks obehag, en vridning, och allt är glömdt.

Mannen har nog känsla, men han har inte minne för känslor. Det har kvinnan så mycket mer, och det måste hon ha, det är ju hon som skall uppehålla kontinuiteten både i familjen och rent af i mänskligheten. De flesta kvinnor indela sin tidräkning efter känslor, "det året var den och den så vänlig mot mig", "då och då var jag så ledsen". Men deremot har kvinnan så oändligt svårt att fullt lefva i nuet, och om det är sant att detta är tecken till öfvercivilisation, så är kvinnan mer öfverciviliserad än mannen. Han, friskare, starkare, med så mycket mer animalisk lifsglädje än hon, måste om och om igen förundra sig och förarga sig öfver svårigheten att rycka henne upp för ett ögonblick till en glad eller varm stämning. Skall hon vara glad, vill hon vara säker och garanterad, att ingenting ledsamt hvarken *har* händt eller *kommer* att hända.

Det finnes många kvinnor, som tro sig ha ett mycket godt hjärta, därför att de ständigt reflektera öfver känslor, och därför att de lida så ofantligt af sina närmastes föregifna ovänligheter, men dessa samma kvinnor göra kanske icke på hela året en handling, hvars motiv är en sann känsla för en annan. Känslan har hos dem gått öfver till att från en kraftig, till handling drivvande lifsprincip bli en sjuklig ömtålighet; den var en rörelsenerv och har blifvit en nerv, som endast oupphörligt till medvetandet öfverför förnimmelser af smärta.

Männen ha nog också sin ömtålighet, men den är mera riktad på andra förhållanden: motgångar i affärer, ambitionsmissräkningar, o. dyl.

Hvilkendera parten har, alls som alls, mer känsla? Ja, det är svårt att säga, men inte är det värdt att blindt tro på den kvinliga jargonon, som är känslofull, eller på den manliga jargonon, som lägger i dagen ett cyniskt förakt för all känsla. Vi ha nu sökt visa, att kvinnorna, ehuru de mer reflektera öfver känslan, icke därför utan vidare kunna göra anspråk på att vara den allena kännande och älskande delen af mänskligheten, och säkert är att männen, med sitt staccato—aktiga sätt att uttrycka sina känslor, ofta hysa lika stort kvantum äkta kärlek som den mest varmhjärtade kvinna.

Men — rättvisa framför allt — nu, mina herrar, kommer er tur! Ni är ändå bra klumpiga, det ha vi tyckt under alla de årtusenden, som vi haft den äran att dela jordklotet med er, och ni är klumpigare i vår tid än ni på länge varit. — Det har funnits tider, då mannen satte sin ära i att vara förfinad, inte blott till kläderna, utan också till sjäslifvet. Den tiden är förbi. Nu är förfining kvinlighet, omanlighet. Manligt är att tala om ränta och procent, och manligt är också att vara så lärd att ingen begriper en. Förr stodo lärda män sådana som Geijer och andra så lågt, att de kunde meddela kvinnor själfva kvintessensen i sin lärdom, nu bli de lärda herrarne nästan ledsna, om det kan bevisas att en kvinna läst deras bok, ty då ha de ju inte varit nog vetenskapliga. Men det hämnar sig, hrr författare, ty endast den som förstår kvinnan, förstår publiken. — Om kvinnans känslolif ofta urartar till en nästan pjåskig ömtålighet, så kan man säga om den nutida mannen, att hans känslolif är ouppfostradt, barbariskt, ociviliseradt, om ock hans förstånd är prydt med

aldrig så mycket matematik, mekanik och filologi. Härtill bidrar i första rummet undervisningen och uppfostran, sedan också det faktum, att mannen mindre än kvinnan står under inflytande af de två makter, som fördjupa och förfina känslan: religionen och literaturen. Slutligen bör man icke glömma, att han mer än hon måste bära prägel af denna kamp för tillvaron, som ehuru oblodig, är kanske lika grym och lika förhårdande som vikingars och riddares blodsdåd. Allt detta gör, att mannen, om han också har mycket hjärta, har svårt att fatta en så komplicerad varelse som den karaktäristiskt moderna kvinnan med hennes underliga blandning af sjuklig känslighet, uppdrifvet, förfinadt hjärnlif och glödande verksamhetslust. Och hvar fins denna typ i literaturen? Skisserad har den blifvit af Ibsen, Lie och Kjelland, men bildens konturer ha aldrig blifvit utfyllda, och särskildt ha våra romanförfattare haft alldeles för klumpiga fotografiapparater för att återge den.

Den franske historikern Michelet, kanske den ende historieskrifvare af rang, som upptagit känslan såsom en vigtig faktor i historien, har till en af sina älsklingssatser, att *tobaken* skiljer man och kvinna åt. Man ler först åt detta påstående, men ligger det dock icke en viss sanning deri? Är det icke rökrummen och kaféerna, som ha dragit mannen från familjens både hvardagsrum och sällskapsrum? Kvinnorna, som på detta sätt bli lemnade ensamma i hemmet, börja nu att utvandra de också till klubbar och samlingslokaler, och må männen akta sig att klandra dem därför!

Funnas icke den trots allt outrotliga erotiken, skulle alla sällskapliga sammankomster för båda könen gemensamt snart dö ut. Ty få äro de män, som opåverkade af erotiska skäl, finna behag i kvinligt sällskap. Det är så obehagligt att behöfva "genera sig." — Det är för resten ett underligt drag i vår tid, att på samma gång kvinnornas direkta ingripande i kulturlifvet ökats, har det indirekta inflytandet minskats, det som de förr utöfvade i det enskilda lifvet på männen. Säkert har det funnits få tider, då sällskapslifvet varit i så hög grad inrättadt efter männens smak, så litet efter kvinnans; särskildt tänka vi härvid på alla de förhållanden, som tobaken och de starka dryckerna föra med sig. Allt är anlagdt på att vidga klyftan mellan de båda könen, icke minst den realistiska literaturen, som öfverflödar af ensidiga och orätt-

visa anklagelser än af mannen mot kvinnan, än af kvinnan mot mannen, och som icke litet bidragit till miss-stämningen. Ty en miss-stämning är det å båda sidor, och orsakerna till kvinnornas ha vi nu sökt visa. Männerna klaga öfver kvinnornas konkurrens på arbetsområdena. Men vår öfvertygelse är att hundratal kvinnor skulle med glädje ha stannat i familjerna, om deras manliga anförvandter mera *egnat* sig åt dem, mera bundit sitt lif vid deras. Nu måste många utan någon särskild kallelse söka sig arbete utomhus, icke alltid för uppehälle, utan ofta för att få ett "*lifsinnehall*". "Tout se tient", säger fransmannen — tobaken och punschen stå i nära sammanhang med den af er så hjärtligt afskydda emancipationen, det skulle ni aldrig ha trott, hrr konservative!

Herrarne påstå, att om man på gatan går bakom två konverserande damer, hör man ständigt återkomma det lilla ordet "han". Det vore sannare, om man påstod, att i damers samtal heter det jämt "han" och "hon", i herrarnes "det". Kvinnans hufvudsakliga både intresse och begåfning vänder sig kring personer. Med hvilken skicklighet kan hon icke afläsa en hel historia från ett ansigte, der "karlar och barn" endast se ögon, näsa och mun. Mannen går ofta som en blind mellan sina närmastes förtviflade eller lyckliga ansigten, hon är aldrig blind, men ibland ser hon orätt, ty hon ser för mycket. — Detta grunddrag känner man igen i kvinnans verksamhet på alla områden. "Hvar är människan?" frågar hon öfverallt. Har den kvinliga eleven fått veta något om sin lärare, som i hennes ögon nedsätter hans personlighet, genast är det slut med intresset för hans lektioner. Ynglingen deremot har lättare att hålla de båda sakerna skilda. När kvinnan intresserar sig för en viss idé, är det ofta — naturligtvis inte alltid — därför att hon hyser sympati för någon person, som representerar idén.

Denna olikhet visar sig också, om man jämför de diktverk som skrifvits af män med dem som kvinnor författat. Låt oss ta mästerverk på båda sidor, t. ex. Victor Hugo's *Les misérables* och George Sand's *Consuelo*. Man märker genast att i den manliga intelligensen afspeglar sig yttervärlden på ett mycket kraftigare, rikare och fullständigare sätt, skildringarne äro hämtade från lifvets alla möjliga områden och utförda med en detaljrikedom, som visar en oerhörd observationsförmåga, icke minst af ting. Och dessa

observationer af den döda naturen är förf. lika angelägen att få fram som allt annat. Consuelo är deremot alltigenom en kvinnas dröm om den högsta kvinnolycka, och den gör intryck därför att denna dröm är hämtad från hjärtats innersta djup, men bredvid detta hufvudinnehall göra de rent målande skildringarna föga intryck. Man har ingenting kvar i ögat, men mycket i själen. Lifvets myllrande, bländande och fasaväckande rikedom kan troligtvis endast det manliga snillet ge en aning om, men när det gäller att tränga till personlighetens djup, då är det fråga om inte kvinnan kommer längst. När Dickens skildrar brottet, ger han oss ett öfvervåldigande intryck af fasa, vi se och höra brottslingen, och håret reser sig på hufvudet. Men han kan icke följa brottets genesis i själen på samma sätt som George Eliot, han kan icke som hon lägga fingret på den mikroskopiska punkt, der sofismen har börjat sin förgiftning af samvetet. Skarp, fin psykologisk analys, det tyckes vara det kvinliga geniets rätta fält på det skönliterära området. Med de sämre kvinliga författarne — t. ex. missromanerna — är det samma förhållande som med många kvinnors lif: kärleken tar upp mycken plats, men är af en ganska vattnig beskaffenhet.

Kvinnans intresse och begåfning för det personliga visar sig också, när hon träder ut i arbetet, och blir der både hennes svaghet och hennes styrka.

Hon är yttest beroende af de personer, med hvilka hon har att göra. Hon trifs med arbetet, såvida hon trifs med personerna. Om hon till dagligt bröd då och då får ett vänligt ord, kan hon arbeta längre än krafterna räcka, men passas hon in som en ensam kugge i ett maskineri, då fryser hon ihjäl, antingen hon eller intresset. Med den sammanblandning af känslö- och förståndsvärksamhet som är henne egen, lägger kvinnan mera än mannen hela sin själ i arbetet. Bevis på detta är att kvinnor på sina fristunder tala om arbetet, under det männen helst slippa ifrån det. Säkert är det flere kvinnor än män som i arbetet göra *mer* än sin pligt, men jag tror att proportionen af dem som göra *mindre* än sin pligt är ungefär lika på båda sidor. En kvinna låter kanske inte så grofva försummelse komma sig till last, men rubbningar i det inre lifvet återverka deremot hastigare på hennes arbete, än hvad som är fallet med män. En man kan t. ex. mycket väl genomleva en spännande kärlekshistoria,

eller gå igenom en djup sorg på samma gång han sköter sitt arbete, och man skall knappt märka någon skilnad. Återigen samma sak: känslolifvet är hos mannen ett område för sig, som han icke på samma sätt som kvinnan sammanblandar med sitt öfriga lif. — Det är nog allt detta som ligger bakom det yttrande, som man har hört angående kvinnans arbete: "hon har ingen rutin". Nej, för att ha det har hon för mycket entusiasm, men också för litet af detta maskinmässiga sätt att arbeta, som lefver kvar sen intresset är borta. Kvinnan har gränslöst svårt att bli en maskin, vare det sagdt till hennes beröm eller tadel, hvilket som helst.

Entusiasm och offervillighet för en idé tyckes i våra tider vara vanligare hos kvinnor än hos män. På kulturens arbetsfält äro kvinnorna ännu ett ungt folk, och de arbeta med ungdomligt kraftslöseri och med ungdomliga förhoppningar. Männen hånle stundom åt nykomlingarnes ifver. För dem har arbetet för länge varit tvång för att vara något dyrbart, och står i för nära sammanhang med penningen, för att bära en så ideel prägel. Kommer så dertill att männen ha en jargon, som öfverdrifver deras "faktiskhet" och cynism och kvinnorna ofta en ideelt entusiastisk jargon, som är ganska ihålig, så har man ännu en anledning till misshällighet och missförstånd mellan könen.

Såsom arbeterska måste man önska kvinnan mindre känslighet, mindre hänsyn till personer och — mera helsa, mera animal lifskraft, ty eljest kan hon aldrig täfla med männen. Men entusiasmen måste hon behålla, ty det är med den som hon skall tillföra kulturarbetet ett nytt, välbehöfligt, uppfri-skande element.

Att kvinnans *vetande* kan omfatta samma områden som mannens, torde väl numera få anses som afgjordt. Men äfven här visar sig hennes särskilda begåfning för det *personliga*. Det der Faust-begäret att veta allt, endast för att veta, är sällsyntare hos kvinnan än hos mannen. Hon kommer alltid att i vetenskapen mest älska tillämpningen. Säkert blir det sällan en kvinlig vetenskapsman, som reser världen omkring för att se efter om det står "och" eller "men" i ett gammalt möjligt manuskript, men sällan torde ock en kvinna ha den objektivitet och ihärdighet, som fordras för att göra iakttagelser under 20—30 år och sedan på dessa bygga ett system. Jag är rädd att hon sökte någon genväg till systemet. Men

i sådana yrken som innebära tillämpning på människor af de vetenskapliga sanningarna, såsom t. ex. läkarens och lärarens, der skall hon säkert bringa nytt lif. Kontakten med de människor som hon har att göra med, eggas och inspirerar henne mycket mer än mannen. Som läkare skall hon inte frestas af sin vetgirighet att önska patienten redan på obduktionsbordet, och som lärare skall hon sällan vara nöjd med en objektiv utredning af ämnet, hvilken öfver elevernas hufvud återstudsar från väggarne. Som historiker skall hon med sin blick för det personliga upptäcka motiv och faktorer, som männen gått förbi. Som regent skall hon i hög grad ha den egenskapen som den store kulturhistorikern Taine fordrar af hvarje styresman, att kunna, när han stiftar lagar, ställa för sitt inre öga de personer, för hvilka lagarne stiftas, och alla deras förhållanden.

Jag vill inte räkna upp flere sysselsättningar — det är erfarenheten som skall visa på hvilka platser kvinnan duger. Men öfverallt skall det visa sig att hon inverkar på ett annat sätt än mannen. Såvida hon nämligen icke är en afgjord medelmätta, ty då skall man kanske i hennes verksamhet icke kunna se något spår som röjer kvinnan. Men duger hon till något, så är det därför att hon är i besittning af sitt köns hela makt, att de äkta kvinliga egenskaperna ha hos henne ej blifvit utrotade, utan tvärtom förstörade, generaliserade. De största kvinnorna ha alltid varit mer kvinnor än andra.

Det der intresset för det personliga är ett element, som sorgligt ofta fattas i kulturarbetet. Hvarför är embetsmannen så obarmhertig, läkaren så loj, läraren så pedantisk, predikanten så torr, författaren så enformig och allesammans så grådaskiga? Derför att de icke förstå det personliga lifvet, utan endast hålla sig till några s. k. sakliga grunder. Det är vackert att endast tänka på sak och icke person, säger man. Ja, i egendomsfrågor och jury-mål visserligen. Men det är också vackert att se en människa, om hvilken man känner på sig, att hon, trots all logik och all förståndsutveckling, kunde om det gällde alldeles glömma sak för person. Och just det är kännetecknet på en verklig, en kvinlig kvinna.

Och så ha våra undersökningar ledt till det resultatet, att på alla områden är "das ewig Weibliche" det samma som "das ewig Persönliche".

Till sist ett tankekorn till framåtsträfvande medsystrar. Är det klokt, är det förståndigt, att jämt säga till männen: låt oss komma med i arbetet, vi äro så samvetsgranna, vi äro så dugliga — och vi äro alldeles lika er! Är det ett lockbete, det? Är det endast litet mer enformighet som vi skola tillföra världen? Nej, låt oss hållre säga: släpp oss in, så skall ni få se på något nytt! Vi äro så olika er, vi ha sätt att ta saker på, som ni icke kan drömma om. — Det vore klokare, och hvad mera är, det vore sannare.

Uffe.

Pater-noster.

Dram på vers i en akt af François Coppée.

Öfversatt af Ernst Lundqvist.

Personerna: Rose Morel. — Kyrkoherden. — Jacques Leroux. — En officer. — Zélie. — Grannhustrun. — Soldater.

Belleville i maj 1871.

Ett rum på nedre botten med en dörr och två fönster i fonden vettande utåt en liten solig trädgård full af blommande rosenbuskar. Bortom trädgården, som begränsas af en låg mur med öppen grind, ser man en förstadsgård och några höga fabrikskorstenar. Rumets möblering är ytterst enkel, nästan landtlig. En skänk, ett rundt bord, halmstolar med och utan ryggstöd. Till venster en kamin prydd med en madonnastaty i målad gips. Till höger ett gammaldags skrifbord och ett bokskåp af valnöt fullt med oinbundna böcker. På väggarna ett stort krusifix af elfenben och två helgontafior. Dörrar till höger och venster.

Scen 1.

Zélie. Grannhustrun.

(Vid ridåns uppgång sitter Zélie, en gammal tjänarinna, klädd i mössa som bondgummorna, på en stol, djupt nedslagen. Bredvid henne står grannhustrun, en ung kvinna af den parisiska förstadstypen, barhufvud, med en matkorg på armen).

Grannhustrun.

Det är då riktigt sant, att er abbé blef skjuten
Af de banditerna?

Zélie (*nickar jakande*).

Helt nära, strax om knuten,
 Vid rue Haxo — båd' han och andra kyrkans män;
 Det var i förgår — då regera' packet än.
 Till en välsignelse i själfva dödsminuten
 Han lyfte upp sin hand och föll till marken se'n.
 Vår granne såg'et, han berättat se'n på dagen.
 Båd' jag och fröken Rose, vi sa', då han blef tagen
 Som gisslan: "Hvad gör det? Han kommer snart igen!"
 Han ju så älskad var af alla här i trakten.
 Han var så hjärtegod och from . . . fördömda tross!
 (*Man hör gevärssalvor på afstånd*).

Grannhustrun (*rycker till*).

Åh, Gud!

Zélie (*stiger upp*).

D'ä trupperna! Gå på ni, hämna oss!
 Skjut ner dem allihop! I dag ha vi ju makten.

Grannhustrun.

Nu straffar himmelen de skurkarne, Zélie!
 Åh, ni kan aldrig tro, så mycket folk de döda.
 Ja, senast i går kväll jag såg vid vårt mairie
 En rännsten full af blod, gatstenarne va' röda,
 En gräslig syn! och tänk hur mången skuldfri man . . .

Zélie.

Om någon människa är skuldfri, var det han!
 Stackars abbé Morel! Han offrades i striden
 och var ändå så mild och god som ingen ann'!
 Jag tror att mänskorna ä' tigrar nu för tiden.
 Jag är från landet, jag, och jag är dum, förstås,
 Men folket i Paris ä' skurkar, kannibaler
 Och ha ej mer förstånd i skallen än en gås.
 Kommunen, hvad är det? Dumheter! Men gudnås,
 Nu fråssar man i blod som törstiga schakaler,
 Tar gisslan — ja, precis som i ett röfvarband! —
 Och mördar denne man, ett stöd för alla svaga
 Och som, då staden var belägrad och i brand,
 Gaf bort hvarenda smul och svälte själf ibland
 Nej, man har inte rätt att mördarne beklaga.
 Det är ett rättvist straff för deras grymma dåd;
 Den obarmhertige förtjänar ingen nåd.

Grannhustrun.

Nåja, på sådant pack är det just ingen skada.
 Abbén, han var så god. Då det var arbetsbrist,
 Gaf han bort mången slant, det är då sant och visst,
 Och hvar han visa' sig, så blefvo alla glada.
 Nu är han skjuten — död! Hans syster, fröken Rose.
 Som ju så innerligt var fästad vid sin broder,
 Hon är väl alldeles förtviflad nu, förstås?

Zélie.

Ja, hon är rent förryckt — hon gråter tårefloder.
 Först sa' hon ingenting, hon teg — en timme visst —
 Och jag blef rädd, att hon förståndet hade mist.
 Se'n bröt hon ut i skrik så skärande och gälla,
 Det lät som hon Paris till ansvar ville ställa;
 "Åh, det är skändligt gjordt!" så lät det hvar minut.
 Och när hon så blef trött att rasa, vrida händer,
 Der inne —

(pekar åt venster)

— på en stol hon somnade till slut.

Jag hörde henne nyss i drömmen skära tänder,
 Och när hon vaknar, då —!

Grannhustrun.

Er oro jag förstår.

Zélie.

Jag har hos henne tjänt i många, många år —
 Ja, det blir femton år, då Martinsda'n är inne.
 Ett tarfligt borgarfolk va' hennes far och mor,
 Men de va' döda re'n. Tolf år var hennes bror,
 Och tjugu var hon själf, men hennes unga sinne
 Var redan moderligt. I skolan gossen fick
 De vackraste betyg, han var så snäll och kvick
 Och hade godt förstånd, godt hjärta och godt minne.
 I seminariet, der fick han alltid pris
 Och gjorde sig bemärkt på alla sätt och vis.
 Då kom der en kusin — en präktig gård han hade —
 Och friade till Rose, men hon gaf honom nej,
 Ty hon var fast bestämd att aldrig gifta sig;
 Hon skylldes på sin bror, till friaren hon sade:
 "Då Jean en gång blir prest, skall jag hans husfru bli",

Och denna föresats har hon stått fast uti.
 Åt brodern, åt sin Jean, sitt hela lif hon skänkte;
 Man aldrig syskon sett så ömma mot hvarann?
 Och tänk, nu är han död, en sådan ärans man!
 Åh, detta brödrakrig! Det gick just som jag tänkte:
 Jag mins, när han blef nämnd till prest här i Belleville —
 Ett fattigmans kvarter och ganska ruskigt till —
 Jag blef förskräckt, då jag den nyheten fick höra,
 En aning sa' mig, att det skulle illa gå,
 Men fröken sa' så strängt: "Så mycket bättre då,
 Der får min käre bror dess mera godt att göra!"
 De orden minnes hon kanhända nu i dag.

(Brister i gråt.)

Åh, gud i himmelen! Ett sådant olycksslag!

Rose *(ropar inne i sitt rum till venster.)*

Zélie!

Grannhustrun.

Hon ropar.

Zélie.

Ja, jag hör. Nu är hon vaken.

Då är det kanske bäst, att hem ni er beger,
 Ty om hon börjar att beklaga sig för er
 Och gråta — ni förstår — lugn är ju hufvudsaken.

Grannhustrun.

God afton då, Zélie. Ni snart mig återser. *(Går.)*

Scen 2.

Zélie. Rose (svartklädd, inträder, förkrossad af sorg och med nästan vacklande gång. Zélie skyndar emot henne och stöder henne.)

Zélie.

Är fröken bättre nu?

Rose.

Hur så? Hvad menar du?

Jaså, det var ju sant — — — ja, jag har soffit nu
 Och drömt — en gräslig dröm! En mur — en graf man gräver —
 Och fångarna ställs opp — gevären sigta — hu!
 Att sofva kallas det. Åh — jag af smärta kväfves ...
 Jag är så törstig ...

(Hon sätter sig. Zélie bjuder henne ett glas vatten, som hon begärligt dricker.)

Tack. Kanonen höres ej?

I drömmen hördes den. Man slåss ej mera?

Zélie.

Nej.

Rebellerne fått stryk; de morska sig förgäfvos.

Rose.

Ja visst. Och efterhand blir allting lugnt igen.
Här råder ordning nu. Och hvilket väder se'n!
Så blå som nu i dag jag himlen ej sett ofta.
Vår trädgård står i blom och alla rosor dofta.
Naturen skrattar blott åt våra lidanden!
De dumma fåglarna så muntert musicera,
Och blommor sprida doft ur hvarje liten por,
Hvad rör det dem, att man har skjutit ner min bror?

(Snyftande.)

Min bror, min käre bror! Jag ser dig aldrig mera!

(Till Zélie.)

En timme visst jag sof. Har någon varit här?

Zélie.

Ja, Blanche, vår granne.

Rose.

Blanche? — Nu mins jag hvem hon är.

De äro fattiga. Min bror lät ofta bära
Matvaror till dem. Ja, de känna honom, de!

Zélie.

Och kyrkoherden.

Rose (häftigt.)

Nej! Jag honom ej vill se.

Zélie.

Hvad tänker fröken på? Han stod abbén så nära,
Han var hans bästa vän näst er, så vidt jag vet.
Att trösta er, det är hans pligt, hans rättighet.

Rose.

Han kommer väl igen?

Zélie.

Ja, snart.

Rose.

Jag kan ej neka

Att träffa honom då. Han älskade min Jean!
Och det är ju ett skäl, som måste mig beveka.
Men om han kommer med en gudelig harang
Om undergifvenhet — då kan jag inte tiga!
Men i ett sådant fall kan till och med en prest
Ej våga säga mig, att Herren känner bäst
Hvaraf mig görs behof, och att Han agar mest
Den, som Han älskar högst, om också underliga
Hans vägar synas oss.

(Till Zélie.)

Gå! Lemna mig, Zélie!

(Zélie går.)

Scen 3.

Rose (ensam.)

Från detta usla lif kan jag då ej bli fri?
Jag lefver! Dagarna ska' följa på hvarandra,
Och visarn på mitt ur skall tyst och flitigt vandra
Och räkna timmarne som fordom natt och dag.
Man dör då inte strax utaf ett sådant slag?
Nej, jag är inte död och inte åldrad heller.
Ej Döden är så rask kanske, då mig det gäller.
Jag kan stå ut — hvem vet? — i tio, tjugu år
Med denna frätande och ständigt vakna smärta,
Som växer likt ett taggigt ogräs i mitt hjärta
Och sargar det så grymt med djupa, djupa sår!
Ett stackars djur, — ja det åtminstone man slatrar,
Då det har tjänat ut, men jag skall stanna kvar!
Då Jean ej finnes mer, jag intet skäl ju har
Att lefva detta lif, som nu jag blott föraktar.
Åh, om jag hade en af dessa skurkar här,
Jag ströp den uslingen! Mitt hat det skulle lindra.
De ä' besegrade, men mången flyktad är,
Att dölja rymmarne skall nog bli kärt besvär
För somliga — och Gud gör intet att det hindra!
Det vore rättvist, det! För mycket jag begär.
Åh, efter detta mord är jag en annan kvinna,

Allt vekt hos mig jag känt allt mer och mer försvinna.
 Från folket stammar jag, dess vilda drifter brinna
 Hos mig, och ingen kan mig blidka eller vinna
 Med tal om himmelen, förlåtelse och hopp.
 I går jag tårar gjöt, de stannat i sitt lopp,
 Jag sväljer dem — *det är ett farligt gift*, må vara!
 Men de ha gjort förnuft och ögon mera klara.
 Om deras Gud fins till — men derpå tviflar jag —,
 Så har han ingen kraft emot de ondas skara.
 Är han en mäktig gud? Nej, han är blott en svag!
 Du, som en skuldlös man har låtit dö och lida
 Och mot de goda stält dig på de ondas sida
 Och ej ens unnar mig att hämnas få en dag,
 Du Gud, som jag tillbedt — så blindt och dumt för resten —
 Jag tror ej mer på dig! . . . Nu må han komma, presten.
 (*Under de sista orden har kyrkoherden, en gammal hvithårig man, inträdt i fonden. Han går öfver den lilla trädgården och tannar på rummets tröskel. Rose blir honom varse.*)
 Der är han!

Scen 4.

Rose. Kyrkoherden.

Kyrkoherden.

Arma barn!

Rose (med flämtande röst.)

Tack för att ni kom hit;

Men jag är så förbi — tål ingenting nu mera.

Mitt hjärta är i tu, ja, styckadt bit för bit.

Jag kommer till er se'n, så få vi resonera.

Ni höll ju af min bror. Jag föga artig är,

Herr kyrkoherde, men det måste ni förlåta.

Jag blir utom mig, när jag talar om *det der* . . .

Hvad jag behöfver bäst är att få riktigt gråta.

Kyrkoherden.

Om jag är till besvär, så går jag genast, men,

I dag jag hade blott ett enda ord att säga,

Ett ord, som likväl bör långt mer än andra väga:

Rose, trösta er! Er bror är nu i himmelen!

Rose.

Se der! Jag väntade just detta tomma ordet,

Som tanklös egoism alltjämt på tungan bär.

Jean är i himmelen! Ja visst, ja! Men han är
 Också vid rue Haxo, der de begingo mordet,
 Vanställd och blodbestänkt, och stel han ligger der.
 Allt detta gräsliga är *sanningar* man *känner*,
 Jag ej förmår att se, hur än jag blicken spanner,
 Min Jean der ofvan skyn med palmer i sin hand,
 Men liket kan jag se, det är ej dikt, dess värre,
 Och de, som gräfdde ner hans kropp och vräkte sand
 Och sten och grus derpå, begrafde deribland
 Min tro på himmelen, min tillit till Vår herre.
 Då kannibalerna sin mordlust släckte på
 En stackara värnlös prest, min arme broder — då
 Var himmelen så klar och leende och blå;
 För sådan bagatell och på så klena grunder
 Besvärar den sig ej att göra några under.
 Se er omkring! Paris är som en slagtarbod,
 Det briuner öfverallt, man mördar gamla, unga,
 Och staden drunknar i petroleum och blod.
 Men himlen? Den är tyst, och inga blixtar ljunga.
 Fast syster till en prest, jag hatar er Försyn,
 Jag trotsar Honom der han tronar ofvan skyn!
 Nåväl — förbanna mig!

Kyrkoherden.

Nej, jag er blott beklagar.
 Ack, edra hädelser kan jag så väl förstå —
 Jag hör dem ej, och Gud förlåter dem också.
 Men en det fins, som ej er vilda sorg behagar:
 Er bror i himlen, han som dog martyrens död,
 Han lider, då han ser sin systers själanöd.

Rose (*brister i gråt.*)

Åh, jag vill dö —! Jag kan ej låta bli att gråta —
 Jag vet ej, hvad jag sagt — ni måste mig förlåta —
 I paradiset är min bror — ja, ni har rätt —
 Men jag skall lefva, jag; tror ni, att det blir lätt?
 Att rifva i mitt sår är orätt. må så vara,
 Jag vill ej fara ut på detta vilda sätt,
 Men — han var mig så kär! Ni skulle veta bara —!
 Långt mer än syster var jag för min stackars bror.
 Då han var liten, var jag nästan som hans mor,
 Och se'n, då han blef prest — hans fromhet var så stor —

Jag honom alltid som en vördad far bemötte.
 Men han var så naiv, så tankspridd, så nervös,
 Och som ett litet barn jag därför honom skötte.
 På en gång som en mor- och som en faderlös
 Jag alltså nu är dömd att sörja och att lida,
 Se'n han af mördarne blef ryckt ifrån min sida.
 Det var så skönt, så ljuft, vårt lif på tu man hand
 I detta lugna hem. Om kvällarna ibland
 Han läste eller skref; jag satt bredvid med sömnen —
 Just der jag sitter nu — jag ser det som i drömmen! —
 Vi sade ingenting. Men älskar man hvarann
 Som vi — ja, då behöfs det inga ord minsann.
 Och som nu han och jag i allting tänkte lika,
 Så hände det ibland, att både jag och han
 På en och samma gång gaf fri vår tungas bann
 Och just med samma ord! — Allt annat måste vika,
 Så snart det gälde Jean. För hans skull nej jag gaf
 Till en förträfflig man, som ändå jag höll af.
 De gamla systrarna på kärlek ä' så rika,
 Och deras hjärta är som — girigbukens skrin,
 Fast vägen till det är långt mera lätt och gin.
 Vi varit skilda knappt en dag i hela lifvet,
 Och om han någon gång bort ifrån hemmet gick,
 Ja, bara för en stund, för några ögonblick,
 Så tänkte jag ändå på honom, det var gifvet.
 Och mellan maskorna i yllestrumpan, som
 Jag stickade åt Jean, jag smög så småningom
 De bästa tankarna, som gömdes i mitt sinne.
 Och nu är allt förbi, begrafvet — blott ett minne!
 Min stackars bror, jag är ej otacksam mot dig;
 Jag skall ej höra på, om någon vågar tala
 Om tröst; den lycka, som du fordom skänkte mig,
 Skall jag med lidanden försöka att betala.
 I döden kanske snart jag följer dig — och det
 Är lycka nog för mig, en bitter salighet.
 Jag fråssar i min sorg, den ger åt lifvet lyftning.
 Med mina tårar skall mitt lif nog rinna bort,
 Jag skall, då smärtans flod mig kväfver inom kort,
 Ge upp min sista suck uti en sista snyftning!

Kyrkoherden.

Ja, gråt! Ge tårarna nytt lopp! Dem älskar jag.
 Tack vare deras dagg en frisk oas en dag
 Skall grönska i ert lif, som nu är torrt och öde.
 Omhulda ni er sorg och tala om den döde!
 Men göm åtminstone det hoppet i ert bröst,
 Att han er ser och vet, att ni för honom lider.
 Det är nu ej som prest jag söker ge er tröst,
 Det är blott vännen, som vill lätta edra strider.
 Mins, att i detta rum hans ande är oss när.
 Han ser er, säger jag, han hör er, han är här.
 "Tack, kära syster, tack!" så hviskar nu hans stämma,
 "Tack för all kärlek, som du nu bevisar mig!
 Gråt! Tårar göra godt. Men hädelser mig skrämma.
 Var lugn! Jag är ju här för att välsigna dig.
 Jag lefver ännu i ditt hjärta och ditt sinne.
 Vi träffas ju en dag. Var sansad, stark och klok!
 Läs högt, som förr du gjort, ur alla böckers bok,
 Och i de Hërrans ord, som talas ut här inne,
 Du kanske höra skall ett eko af *min* röst.
 Inför mitt krucifix sök hvarje dag din tröst,
 Bed innerligt och fromt, och du skall nog dig tycka
 På Frälsarns läppar se *mitt* leende ibland.
 Hjälp mina fattiga, och om en gång de trycka
 Din hand, som skänker stöd och fröjd och lycka,
 Då känner du deri en tryckning af *min* hand.
 Framåt på lifvets väg! Gud är din staf och krycka.
 En sådan sorg som din är nog en börda svår,
 Men din beskyddare ej sedd bredvid dig går.
 Gå, kämpa, tröttna ej! Din bror är ständigt när dig.
 Lägg bort att grubbla på, om dödens morgonglöd
 Ej måtte färga snart din framtidshimmel röd.
 Hos Gud förenas vi. Gör dig den nåden värdig!"

Rose.

Och om det vore sant, herr kyrkoherde? *Om*
 Jag verkligen nu gör min bror en sådan smärta,
 Då vill jag tysta ner mitt upprorslystna hjärta,
 Då skall jag kanske — —

(*Med hopplös nedslagenhet*) — åh, om ändå döden kom!

(*Man hör skjutas på afstånd.*)

En salva! Hvad var det?

Kyrkoherden (*för sig.*)

Man ännu fysiljerar.

Rose.

Det der var linieeld af chassépot-gevär!

Nu kommer jag ihåg: kommunen slagen är.

Det packet — —

(*Med ett utrop af triumf.*)

Ah, min hämd! Man dem arkebuserar!

Kyrkoherden (*upprörd.*)

Åh, det är afskyvärdt! Hvem vet, om ej bland dem — —

Rose.

Ni lågar upp i harm och ömkan — och för hvem?

De äro mördare, blodtörstiga barbarer.

Jag tycker inte synd om tigrar, jaguarer — —

Man kan ej räkna ut, hur mycket ondt de gjort,

Hur mycket blod — — nåja, det bryr mig inte stort,

Med deras brott har jag ju ingenting att göra,

Jag tänker blott på ett: de mördat ha min bror —

Hör ni: min bror, min bror! Den synden är så stor,

Att om de alla dö, skall det mitt lugn ej störa.

Tvärtom! Den salvan ljöd som jubel i mitt öra.

Om en person behöfs på afrättsplatsen der

Att egga upp vårt folk och ladda dess gevär,

Så må de hämta mig, och jag skall nog det göra!

Kyrkoherden.

En kvinna — talar så!

Rose.

Åh, sådant pack! Så'nt skarn!

All denna förstadsdrägg, båd' kvinnor, män och barn,

För hvilkas skull min bror så mycket har försakat,

Vid hvilkas sjukbädd han så mången natt har vakat

Och dem han dagligen har räckt en hjälpsam hand,

De hörde alla till Kommunens rövvarband,

Som vältrat sig i blod och satt Paris i brand!

Och Jean höll af dem, han, den stackars fromme presten,

Besökte dem hvar dag i deras usla nästen,

Bar till dem kläder själf, och föda hvarje stund,

Och nu de skjutit ner den mannen som en hund!

Det var just *de*, jag vet — ja — eller deras bröder.
 Hvad han har gjort för dem är — åh, af harm jag glöder
 Vid tanken på — — se här!

*(Öppnar hastigt ett skåp och tar ut en prestrock och
 en rund hatt.)*

Jag gömmer som en skatt

En gammal nött kaftan, en sliten, urblekt hatt.
 Jag sade till min bror: "Du faslig är att skåda
 I dessa gamla plagg. Det är väl bäst, att jag
 Dig skaffar nytt. Jag har ju pengar i min låda."
 Men han mig svarade: "Jag träffat har i dag
 Duvals i nästa hus. Husmodern sjuk och svag,
 De ha en massa barn och lefva i elände —
 Allt togs i mät i går — en jämmer utan ände —
 Och då den fattige så godt som naken går,
 Det passar ej en prest i ny kostym stoltsera.
 Min hatt och min kaftan kan du nog reparera;
 De gamla kläderna få räcka än ett år."

(Kastar hatten och prestrocken på en stol.)

Tre dagar efteråt han kastades i häkte,
 Och ingen alls har gjort det minsta till försvar
 För honom, som ju var för alla som en far.
 Hans kära tiggare — åh, otacksamma slägte! —
 Ha allesamman stält sig i Kommunens led,
 Och då han mördades, de voro kanske med.
 Och ni — ni klandrar mig att jag på den är vred?
 Då nyss med ljuffig röst det falska hopp ni väckte
 Hos mig, att Jean var här, ni ljög och det i grund.
 Med därande musik ni söfde in min smärta,
 Men de der skotten nyss, de väckte upp mitt hjärta —
 Med sakens rätta halt jag kommit under fund:
 De mördat ha min bror! Men nu slår hämdens stund!

Kyrkoherden.

Af värnadt för den drägt jag bär jag borde lämna
 Ert hus och aldrig mer mig visa här hos er,
 Och icke låta så mig förolämpa mer.
 Men då ni talar om, att ni er bror vill hämna,
 Jag måste säga er ännu ett sista ord.
 Vår frälsare, som dog på korset för sin hjord,
 Den Gud, hvars offerdöd er bror hvar dag i kyrkan

Lofprisade så fromt i festlig altarskrud
 Och som i vanvett nu ni vägrar ge er dyrkan,
 Han är förlåtelsens, långmodighetens Gud.
 I dödens ögonblick er bror helt säkert tänkte
 Blott på sin frälsare, och då gevären blänkte
 Så hotande, hans tro gaf honom kraft och mod,
 Han lyfte upp sin hand, der han för fronten stod,
 Och bödelsskaran sin välsignelse han skänkte.
 Af detta bittra hat förgiftad i er själ,
 Åt ett summariskt straff ni gläds och jublar bara.
 Ja, hata, hämna er! Och jubla — må så vara!
 Men ett jag säger er, och kom ihåg det väl:
 Om er begrätne bror, den ädle Jean Morel
 Nu vore domare för dem, som fusiljeras,
 Och bödeln väntade ett ord af honom blott,
 Han skulle ömka dem, bli vek och rörd af deras
 Förtvifvan — skänka nåd och glömma deras brott.
 Farväl!

Rose.

Min Gud, ni gör mig vacklande! Besinna,
 Min bror ett helgon var, och jag är blott en kvinna.
 Ja, det är sant, för all den oförrätt han led
 Förlät han bödlarna. Hvad skall jag göra?

Kyrkoherden (*i dörren.*)

Bed! (*Går.*)

Scen 5.

Rose (*ensam.*)

Ja — bedja! Jag i natt försökte, men förmådde
 Ej pressa fram en bön — kom ej till slut på den —
 Blott bitterhet och hat och trots i hjärtat rådde.
 Att bedja! Kan jag det? Försök då om igen!

(*Tar sitt radband och börjar läsa sin bön.*)

"Fader vår, som är i himlen, helgadt varde ditt namn, tillkomme ditt rike, ske din vilja — —"

De orden —! Kan jag då ej rätt från orätt skilja?

Hur kan jag säga nu: "o, Fader, ske din vilja?"

"Gif oss i dag vårt dagliga bröd, och förlåt oss våra skulder så som ock vi förlåte dem oss — —"

Förlåta? Hvem? Kanske min broders bödlar? Nej!

Det har jag inte sagt! Det menade jag ej!
 Jag ljög — hvar kula ljög så fräckt — en lögn i sender —
 Du falska radband — bort! Du bränner mina händer.

(Kastar radbandet på bordet. Paus.)

Min bror förlåt. Men jag —! Nej, jag det ej förmår!
 O, Gud! Kan sorgen då ej ens mitt lif förkorta?
 Och bönen? Ännu en förhoppning, som är borta!
 Jag kan ej bedja, jag, som var så from i går,
 Jag kan ej läsa mer till slut mitt Fader vår.

(En barhufvad man i oordnad drägt med de federerades jacka, prydd med fyra silfvergaloner, kommer hastigt in i fonden genom trädgårdsgrinden, tittar ut på gatan till höger och venster, liksom för att öfvertyga sig om, att ingen sett honom gå in der, skyndar öfver den lilla trädgården och stannar på rummets tröskel.)

Scen 6.

Rose. Jacques Leroux.

Jacques Leroux *(med flämtande röst.)*

En fristad!

Rose *(med ett utrop af öfverraskning och förskräckelse.)*

Ah!

Jacques Leroux.

Låt mig bli kvar! Jag er besvär!

Jag sprang ifrån dem nyss; er hotar ingen fara,

Ty ingen såg, då jag smög in i porten der.

Säg, vill ni gömma mig?

Rose *(för sig.)*

En federerad! Här

Hos mig!

Jacques Leroux.

Ja, jag är en utaf de öfvervunnes skara.

Man jagar mig som ett af skogens vilda djur,

De äro efter mig som hundar, hela skocken,

Om de få se mig, blir jag strax förrådd af rocken,
 Då blir jag utan nåd nedskjuten mot en mur.

Er trädgård fick jag se och byggningen der inne,

Hit sprang jag. Inte sant? Jag här en fristad får?

Men jag är rädd, att ni misstänker i ert sinne,

Att kanske jag tog del i bragderna i går?
 Nej, jag var inte med, det kan jag er bedyra!
 Låt mig få gömma mig hos er i någon vrå,
 Blott för en enda dag! I morgon skall jag gå.
 Jag är en ringa man, hör ej till dem, som styra.
 Om ni mig visar bort, min död ni vållar då.
 Se här — jag böjer knä för er som för Guds moder —
 Ni håller af er man, er far, er make, broder,
 Jag ber er, skänk mig här en trygg och säker hamn,
 Jag ber er i er mans, er fars, er broders namn!

Rose.

Min bror! Stig upp och hör hvad jag på det vill svara:
 En bror? Jag hade en, nu har jag ingen mer,
 Och säger jag hans namn, skall detta allt förklara:
 Det var abbé Morel, som mördades af er.

Jacques Leroux.

Jag är förlorad! (*vill skynda ut.*)

Rose (*spärrar vägen för honom.*)

Tror du än jag vill dig dölja?
 Ja, fly du, om du vill, men jag — jag skall dig följa,
 Och mina rop om hjälp ska' samla folk i hast,
 Jag pekar ut dig, jag skall ej ifrån dig vika,
 Och halfdöd, med din knif i bröstet skall jag skrika:
 "Han är en mördare, en skurk! Tag honom fast!"

Jacques Leroux.

Nej — ingen mördare! Jag slogs på barrikaden
 Liksom kamraterna — man slogs i hela staden.
 Till dessa grymma brott jag dock ej skyldig är.
 Nåd! Nåd! Barmhertighet!

Rose.

Det är förspildt besvär,
 Om än du gråter blod. Du vill, att jag skall skona
 Dig, en af mördarne? Jag har dig fast, jag svär,
 Att inför domaren ditt brott du skall försona.
 Hur än du ber om nåd, förfärad och förskrämd,
 Du undgår ej din dom, ty den är nu bestämd.
 Så se då! Allting här uppeggar mig till hämd!
 (*Tar prestrocken och visar honom den.*)

Se blott på denna rock, som bars utaf den döde,
 Då han på alla sätt förbättrade ert öde,
 Ni usla tiggare, som mördad denne man!
 Jag skulle skona dig? Du skämtar!

Jacques Leroux (*rätar upp sig.*)

Nå, välan!

Så lemna ut mig då åt edra myndigheter!
 Som hjälte vill jag dö. Jag tigger ej om nåd.
 Ni haft en sällsynt tur! Ty Jacques Leroux jag heter,
 Och jag är medlem af Kommunens stora råd.

Rose.

Ni!

Jacques Leroux.

Jag har dock ingen del i dessa hemska dåd.
 Svartrockarna och jag ha aldrig varit vänner,
 Men till att skjuta dem alls ingen lust jag känner.
 Jag stridt mot trupperna. Seså, nu vet ni det.
 Men hädanefter jag den rätta halten vet
 Af de gudaktigas, de frommas kristlighet.
 Hjärtlösa kvinna! Hör ett ord: de, som i kyrkan
 Åt korsfäst Gudason skenheligt ge sin dyrkan,
 De veta icke hvad "förlåta" innebär,
 Att ange värnlös man för dem en småsak är!

Rose (*för sig.*)

Det är ju prestens ord!

Scen 7.

Rose. Jacques. Zélie.

Zélie (*hastigt från fonden.*)

Ett tjog, om inte flera,
 Soldater stå på går'n och vilja visitera.

(*Får se Jacques Leroux och uppger ett rop.*)

Ah!

Rose.

Lemna oss, Zélie!

(*Zélie går till venster.*)

Rose (*för sig.*)

Ja, presten hade rätt.
 Jean skulle gifvit nåd. Det säger mig mitt hjärta.

Jacques Leroux.

Jag måste dö. Friskt mod! För mig är det ju lätt.
Hustru och barn, farväl! Er vållar jag nu smärta.

(Rose tar prestrocken och hatten på stolen och räcker dem med ena handen till Jacques Leroux, medan hon med den andra pekar åt höger.)

Rose

Gå in i detta rum, tag på er denna rock!

Jacques Leroux (häpen.)

Skall jag —?

Rose *(med en befallande åtbörd.)*

Ja, skynda!

(Jacques Leroux tar kläderna och skyndar ut till höger.)

Scen 8.**Rose (ensam.)**

Jean, du vill det, och jag lyder!

Säg, gör jag rätt, när så ditt tysta råd jag tyder?

Af dina bödlar är han kanske en, och dock

Din presterliga drägt hans bödels lemmar höljer,

Då, räddad genom dig, ifrån ditt hus han flyr.

Säg, har jag handlat rätt, du älskade martyr?

Scen 9.

Rose. En officer (åtföljd af några soldater, inträder hastigt i fonden.)

Officeren *(ung, mycket upphetsad, stannar på tröskeln.)*

Ursäkta oss, min fru. En kommunard sig döljer

I trakten — deras chef, en bof af värsta slag.

Det är af högsta vigt för mig att honom finna.

Han gömmes kanske här hos er? Nå, svara, kvinna!

Här blir visitation, i fall — —

Rose.

Ert vilsetag

Förvånar mig, men hvad kan icke ske i dag?

Ni tycks ej känna till, hvems hus ni här beträder.

(Officeren ser sig omkring, får se krucifixet, madonnabilden, helgontafloerna och tar ett steg tillbaka något förlägen.)

Om jag kan hjälpa er på spåren, det mig gläder.
Tro mig, jag hyser ej den minsta sympati
För kommunarderna och skall er tacksam bli
Om ni dem fångslar snart. Jag kan för dem ej ömma.

*(Jacques Leroux visar sig i höggra dörren, klädd i kaff-
tan och presthatt, varseblir soldaterna och stannar som
förstenad. Rose visar officeren på honom.)*

Ni är i prestens hus. Min broders dräkt ni ser.

Officeren *(lyfter på mössan, då han får se prestdräkten.)*

Förlåt oss, herr abbé.

(Till Rose.) Jag er om ursäkt ber.

(Till soldaterna.)

Framåt! *(Går med soldaterna.)*

Scen 10.

Rose. Jacques Leroux.

Jacques Leroux *(räcker Rose händerna och säger halfhögt och
upprörd.)*

Jag tackar er, och aldrig skall jag glömma — —

Rose.

Gå genast! Skynda! I den dräkt, som nu ni bär,
Ni tryggt och obemärkt passerar alla poster.

*(Under Roses befallande åtbörd drar Jacques Leroux
sig långsamt mot fonden och försvinner.)*

Scen 11.

Sose *(ensam, tar radbandet, som hon kastat på bordet.)*

Din stackars syster och arftagerska jag är;

Nu, Jean, jag sluta kan mitt halfva Pater-Noster!

(Faller på knä och fortsätter sin afbrutna bön.)

"Förlåt oss våra skulder såsom ock vi förlåte dem oss skyldige
äro. Inled oss icke i frestelse, utan fräls oss ifrån ondo. Amen!"

En tidsenlig reform och dess begynnande frukter.

Sträfvandena för att bereda kvinnan tillfälle till deltagande i det kommunala lifvet ha burit tidigare frukter än man kunde vänta.

Sedan Föreningen för gift kvinnas eganderätt på sitt program ställt frågan om kvinnas valbarhet till kommunala nämnder, såsom skolråd, fattigvårdsstyrelse, helsovårdsnämnd o. s. v., gafs vid 1887 års majriksdag uppslaget af hr F. T. Borg. Ett af honom väckt förslag om skrifvelse till k. m:t med begäran om utarbetande af förslag till lagändring i syfte att bereda kvinna plats i skolråd och fattigvårdsstyrelse blef af riksdagens begge kamrar bifallet. Skrifvelsen ledde till att k. m:t inhemtade yttranden rörande den ifrågasatta lagändringen från vederbörande myndigheter.

Man började emellertid befara, att det skulle stanna härvid. För att gifva stöd åt det väckta förslaget anordnade Föreningen för gift kvinnas eganderätt hösten 1888 ett stort möte, som enhälligt uttalade sig för en snar lösning af frågan. Man gjorde äfven försök vid de stora derpå följande kyrkostämmorna i hufvudstaden att trots gällande lagstiftnings icke uttryckliga medgifvande föreslå kvinnors inväljande i skolråd.

Man sörjde sålunda på olika sätt för, att frågan icke fick falla i glömska.

Och k. m:t beslöt verkligen på föredragning af ecklesiastik-ministern hr G. Wennerberg att till 1889 års riksdag framlägga proposition i ämnet. Ett synnerligen misslyckadt försök af lagutskottet att afdagataga detta regeringsförslag studsade tillbaka mot en hos begge kamrarne mognad opinion om reformens nytta och tidsenlighet. Förslaget antogs och blef sålunda lag.

Liksom själfva lagändringens genomförande gick hastigare än man trodde sig kunna hoppas, ha ock praktiska resultat af densamma jämförelsevis snabbt framträdt. I hufvudstaden har man icke varit sen att begagna sig af tillfället att åt skolråden förvärfva kvinliga krafter.

Redan samma år invalde som bekant *Östermalms* församling den framstående skolläraryinnan fröken *Lilly Engström*

i sitt skolråd, der hon nu ett år med heder fyllt en plats, till hvilken hon i år enhälligt omvaldes.

Vid de nu hållna novemberstämmorna har de kvinliga skolrådsledamöternas antal i Stockholm ökats med icke mindre än tre, nemligen fröken *Evelina Fahnehjelm*, föreståndarinna för Wallinska flickskolan, i Nicolai församling, fröken *Emelie Zander*, f. d. föreståndarinna för den välkända flickpensionen vid Hjulsta i Jakobs och Johannes församlingar samt fröken *Mina Forsell*, f. d. föreståndarinna för högre läroverk för flickor i Örebro, i Adolf Fredriks församling.

Dessa val hafva måhända större betydelse än man måhända till en början är böjd att tro. De visa, att insigten om, att den bildade kvinnan har rätt att egna sina krafter och sin speciella duglighet och erfarenhet åt det kommunala lifvet, trängt ned äfven bland de väljandes breda lager. De visa, att reformen ingalunda var blott en fråga om ett par formella redaktionsförändringar, några ord skrifna på papperet, utan att tiden var mogen för densamma och att man inser den verkliga fördel, det allmänna af densamma kan draga.

* *

En hyllning.

Lärjungens bästa framför hvarje egen trefnad, framför hvarje egen fördel, se der den stora, enkla grundsats, som ledt Fröken *Karin Åhlin* under hennes fyratiotreåriga verksamhet i den svenska flickskolans tjänst. Det har hos henne i en sällspordt hög grad funnits denna sannt kvinliga förmåga att af kärlek till andra kunna offra det egna jaget. Hon har ej blott noggrant fyllt sin pligt, utan hon har fyllt den i kärlek. Det har i hennes förhållande till hennes lärjungar funnits något af en moders ömhet och omvårdnad, ej en bortklemmande, men en i kärlek tuktande och uppfostrande.

Dotter till majoren T. P. Åhlin och dess maka, född Norberg, den femte i ordningen och den äldsta flickan af femton syskon fick Karin Åhlin tidigt pröfva lifvets allvar. Hon började redan vid sjutton års ålder läsa med sina yngre systrar och några af deras jämnåriga. Det var i början en helt anspråkslös liten skola ute på Kungsholmen. Afståndet i ålder mellan lärarinnor och lärjungar var ej särdeles stort. Men föreståndarinnan ingaf redan då respekt och

förtroende. Lärjungeantalet växte, och redan i början af 1860-talet var den s. k. Åhliniska Skolan en af de mest ansedda i hufvudstaden. Den var då flyttad från Kungsholmen till Rosenbad, derifrån den år 1887 flyttade till sin nuvarande lokal på Malmskilnadsgatan. Sitt stora anseende har skolan bibehållit, det växande modet till trots, men så har också under alla dessa år rodret hållits af samma styrande hand, som bibehållit sig lika kraftig, lika ungdomsfrisk.

Karin Åhlin har aldrig för skolan uppburit statsunderstöd, hon har aldrig haft vare sig rektor eller direktion för att stödja sig i sitt arbete, endast sin syster, fröken Mina Åhlin, hvilken allt ifrån skolans början varit för henne en trogen medhjälparinna. I vårt land är en dylik *stor* flickskola grundlagd, utvecklad och styrd uteslutande af kvinnor ingen vanlig företeelse. Visserligen har denna skola ej gått i spetsen för *alla* reformerna inom kvinnobildningen, men få flickskolor hafva skötts med en så stor offervillighet, och det högst anmärkningsvärdt stora antal af lärjungar, hvilka der fått sin första bildning och sedan på olika sätt gjort sig bemärkta i det offentliga lifvet, visar att goda anlag der ej hafva kväfts utan tvärtom skärpts.

Ett lif af träget, oafbrutet arbete för att öka eget kunskapsförråd, för att meddela dessa kunskaper åt andra och för att vårda, stödja och glädja fader, syskon och syskons barn, ett lif utan förströelser, omväxling, yttre äggelser och med många pröfningar, ett sådant lif, som Karin Åhlins, synes mången hårdt och enformigt, men finnes det stål i karaktären, friskhet i lynnet, kärlek i hjärtat och först och sist hemtas styrkan till arbetet ofvanifrån, då är ett sådant lif i sanning ett lyckligt lif. Hvad som säs i kärlek, det skördas ock i välsignelse.

Årsklass efter årsklass af unga flickor hafva lemnat Åhliniska skolan för att gå lifvets okända öden till mötes. För alla dem som tagit skolans arbete på allvar och som efter några års förlopp reflektera öfver sin skoltid, har såsom ett kärt minne mer och mer framträdt Karin Åhlins personlighet. Hon är ej en af dessa människor, som man ofta råkar på lifvets allfartsväg. Hos flere än en har också den önskan uppstått, att en gång få tillfälle att gifva ett uttryck åt känslor af beundran och tacksamhet, hos flere än en har den åsigt funnits, att detta långa, redbara arbete borde om något få ett allmänt erkännande. Just själfva arbetets flädlöshet fordrade detta.

När det således för några veckor sedan blef bekant, att fröken Karin Åhlin den 25 november detta år skulle fylla sextio år, togo mångas tankar samma riktning. Lärjungar och f. d. lärjungar, många

af deras föräldrar, lärare och lärarinnor, slägt och vänner beredde sig att fira denna dag, så godt tid och omständigheter det medgäfvos.

Redan kl. $\frac{1}{2}$ 8 på morgonen den 25 nov. var Åhlinnska skolans lokal festligt upplyst, och högtidsklädda lärare och lärarinnor voro der samlade för att, innan dagens skolarbete började, lyckönska föreståndarinnan på hennes högtidsdag och öfverlemnna en hedersgåfva. En af skolans äldste lärare, direktor *P. Kerfstedt*, tolkade värtaligt och hjärtligt hvad hvar och en af de närvarande kände inför skolans föreståndarinna — beundran för ett stilla och troget arbete, tacksamhet för hvad hennes exempel alltid varit och är för hvarje skolans lärare och lärarinna.

Kl. $\frac{1}{2}$ 9 samlades lärjungarne i den stora festsalen. Bore med sin snöyra hade visserligen omintetgjort alla planer att smycka densamma med blommor och grönt, men der fanns något bättre än rosor. Många hundrade barnaögon, som tindrade af glädje och vänlighet. Enkelt och allvarligt förrättade hofpredikanten Bring morgonbönen, och sedan uppstämde klara barnaröster en sång till Karin Åhlins ära. Derefter framträdde en af skolans förre lärare, Riksantikvarien Hildebrand, och meddelade inför den samlade skolan, att Kongl. M:t tilldelat skolans föreståndarinna guldmedaljen "Illis quorum meruere labores", för hennes trogna och förtjänstfulla arbete. Han riktade sedan några maningens ord till barnen: Medaljen gafs för ett troget arbete i fäderneslandets tjänst, därför var den af guld, därför bars den i blågult band. Arbete var en lösen för en och hvar, i hvad kall det vara må. Ingen skulle arbeta för en yttre belöning, men hvar och en skulle så sköta sitt värf, att han kunde vara deraf förtjänt. Derefter fortgick skolans arbete i två timmar, och sedan gafs det lof. Säkerligen ansågo skolbarnen, att detta var ett både lämpligt och värdigt sätt att fira denna högtidsdag.

De nuvarande lärjungarne fingo lemna plats för gångna års, hvilka talrikt infunno sig vid 12-tiden i den stora festsalen. En af de äldre lärjungarne, Fru Sophie Forssner född Moll, öfverlemnade till den vördade och älskade lärararinnan, en lyckönskingsadress med namnteckningar och visitkort af omkring 450 förre lärjungar, hvilka alla hade förenat sig om att skänka en större penningegåfva till lifränta åt fröken Karin Åhlin.

I alla de samlade f. d. lärjungarnes namn framförde fru Forssner en innerlig välönskan för framtiden på samma gång som hon tackade för de gångna dagarna, för de glada minnena från den lyckliga skoltiden, för kunskapen, som gafs så, att den väckte tankens reda och eldade hjärtat för det ädla och goda, för det pliktrogna allvar, som

kräfdes af en och hvar och hvilket kraf stundom kunde kännas väl strängt, då barnasinnnet längtade ut till frihet och lek, men som åren och lifvet lärt att skatta högt. "Vi tacke för detta allvar", så slutade talarinnan, "för denna maning i ord och exempel att fly synden och fara efter det som ofvan är och detta är det bästa någon skola kan gifva, och derföre att *vår* skola, *vår* älskade lärarinna sökt gifva barnen detta, derföre tacka i dag *kvinnorna*, tacka af fulla varma hjärtan".

Mångens öga tårades och djupt kändes sanningen af dessa ord.

Fröken Karin Åblin har aldrig talat offentligt. Hon kunde det ej håller nu, men hennes tacksamma, strålande blick och vänliga leende sade mer än många ord, huru värtaliga de än varit. Hon var ej nu den "stränga tant Karin", som för den slarfvinga och lata mången gång synts så bister, hon var den hulda moder, som med samma ömhet, samma kärlek omfattat alla sina skolbarn, de må nu ha silfver i håret eller ännu oblekta ungdomsrosor på kinderna.

Den knappa tiden hade ej medgifvit hvarken sångkörer eller långa festtal vid denna hyllning, men de känslor af tacksamhet och tillgifvenhet, af återseende och vänskap, som besjälade de närvarande, skall göra denna högtidsstund till ett kärt minne för hvar och en, som förstår hvad ett *minne* är, minnen från barndomen, minnen från ungdomen.

Under hela dagens lopp uppvaktades fröken Karin Åblin med blommor, bref och telegram från när och fjärran. Från H. Maj:t Drottningen fick hon mottaga, jämte lyckönskningar, en vacker blomsterkorg. Hela dagen var i sanning en enda storartad hyllning.

Från Fredrika-Bremer-Förbundets Bokgranskningskomité.

Den af Fredrika-Bremer-Förbundet tillsatta komitén för granskning af barn- och ungdomsböcker har äfven under året 1890 fortsatt sin verksamhet. Komitén har trott, att Dagnys läsare, då det gäller att välja i den rika bokmarknaden, möjligen kunna hafva någon vägledning af detta arbetes resultat, hvarföre det här nedan meddelas.

Hvarför? och Huru? Nyckel till naturvetenskaperna af Dr Thore Kahlmeter. Pris häft. 7 kr., inb. 9,50. Detta arbete, som är delvis öfversättning, delvis bearbetning af ett utländskt original, besvarar icke mindre än 1315 frågor inom naturvetenskapernas område, framför allt fysikens; 289 illustr. bidraga till att förtydliga de gifna svaren.

Såsom exempel på de frågor, som behandlas, vilja vi nämna: Huru beräknar man kraften hos ett segelfartyg? Huru skall man gå tillväga för att bestämma höjdskilnaden mellan två ställen? Huru bestämmas det borgerliga året? Äro planeterna bebodda? Hvilken betydelse för kroppen har svettningen? Hvarför spricker ett tjockt glas lättare sönder vid upphetning än ett tunt? Fryser alltid vattnet till is vid 0°? Hvad är en fonograf? Hvad veta vi om blixten? Hvad förstås med en glödlampa, en båg-lampa? Är det möjligt att förutse den kommande väderleken? När faller daggen ymnigast? Hvarför blir degen sur, om den får jäsa för länge? Hvarför bli silfverskedar svarta i beröring med lutfisk och ägg? Huru är blodet sammansatt? — Redan af dessa exempel synes, att det ifrågavarande arbetet behandlar ämnen, hvari insigter allt mer och mer kräfvas af såväl den bildade kvinnan, som den bildade mannen. Då boken i allmänhet utreder frågorna på ett enkelt och lättfattligt sätt, och då utgifvaren är en i dessa ämnen fullt kompetent person, bör den kunna bli till stor nytta och nöje för den del af vår ungdom, som eger någon kunskap i fysik.

I det mörkaste Afrika. H. Stanley's berättelse om sin senaste färd genom Afrika för att uppsöka Emin Pascha är en värdefull tillökning i vår, på goda och roande resebeskrifningar, tämligen fattiga ungdomslitteratur. Ehuru ej särskildt afsedd för ungdom, lämpar den sig dock, likasom samme författares föregående arbeten, lika väl för unga, som för gamla. Det friska mod, hvarmed Stanley går alla faror till mötes, den kraft hvarmed han besegrar alla svårigheter samt slutligen det lifliga och raska sätt, hvarpå han skildrar sina äfventyr, måste ovilkorligen anslå hvarje ungdomsfriskt sinne — ungdomen drömmer ju gärna om att utföra stora och berömliga gärningar och tilltalas därför lifligt af allt, som kan ge näring åt dessa drömmar. Stanley's reseberättelse är ej blott roande, utan äfven lärorik; hans målande naturskildringar — vi vilja blott erinra om hans beskrifning på den stora urskogen vid Aruwimi med dess myriader af insekter och de egendomliga dvärg-folk, som bebo den — gifva en lefvande bild af de hittills okända trakter han genomvandrat; de vinkar han ger sina läsare om den stora betydelse dessa länder en gång kunna komma att få, gifva ett intresse för deras framtid och utveckling, som ej snart förgår. — Många olika omdömen hafva blifvit fällda om detta arbete. Man har påstått, att författares skildringar af land och folk ej äro fullt pålitliga, att man ännu mindre kan sätta tro till hans framställning af Emin Pascha m. m. Huruvida dessa förebräelser äro befogade eller ej, är en fråga, som vi naturligtvis ej kunna inlåta oss på; tills vidare lemna vi den alldeles åsido och taga till godo med hvad vi få veta af Stanley. En bättre och sundare läsning än en reseskildring, grundad på verkligheten, kunna vi ej bjuda ungdomen, hvarföre vi varmt rekommendera Stanley's arbete åt alla dem, som till julen vilja glädja sina barn (ej under 16 år) med en god bok. Tyvärr måste priset ställa sig temligen högt: 18 kr.

H. Drummond's Central-Afrika är kanske den yppersta resebeskrifning, som blifvit öfversatt på vårt språk. Författaren framlägger

här sina minnen från en resa i det stora afrikanska sjödistriktet. På ett lifligt och fängslande sätt sammanfattar han sina iakttagelser af naturföreteelserna på skilda orter, af folket, af djur- och växtlifvet, till en totalbild af hela området, som i reda och klarhet söker sin like. Med synnerlig kärlek och intresse observerar författaren karaktäristiska företeelser inom den lägre djurvärlden. Så eignar han ett särskildt kapitel åt insekternas egendomliga förmåga att undandraga sig en för dem farlig uppmärksamhet genom att antaga en förvillande likhet med de föremål, på hvilka de uppehålla sig; ett annat kapitel åt de hvita myrorna och deras lefnadsvanor. — I sitt senaste arbete gör Stanley med en något hetsig ton Professor Dummond den förebräelsen, att hans skildring af de Central-Afrikanska skogarna ej kan tillämpas på större områden, att hans resebeskrifning ej ger en trogen bild af Central-Afrika; Stanley har en helt annan erfarenhet af hvad en skog vill säga. . . . Men Professor Drummond säger uttryckligen, att hans skildringar äro hemtade från sjöområdet på Nyassa-Tanganika platåen, detta är ju också Central-Afrika, om också blott en del deraf. Stanley har hemtat sin erfarenhet af en skogsregion från en annan del af Central-Afrika, från de stora floddalarna, där växtligheten antar helt andra dimensioner än på höjderna. — Att Professor Drummond's beskrifning af skogarna på högre belägna trakter är fullt riktig, kunna vi sluta deraf, att den berömda resanden och naturforskaren D:r G. Schweinfurth's framställning af de Central-Afrikanska skogarna ganska nära öfverensstämmer med hans; Professor Drummond's namn är dessutom en borgen för tillförlitligheten af hans utsagor. Professor Drummond's arbete är af stort intresse och högeligen lärorikt, därtill mycket lättläst. Passar särdeles väl för ungdom från 16 år. Pris 1,75.

Från nordpolen till eqvatorn af A. E. Brehun. Denne utmärkte författare, hvars pålitlighet och vetenskapliga noggranhet äro höjda öfver allt tvifvel, har i detta arbete sammanfört några sällsynt åskådliga och tilltalande natur- och folklifsskildringar från några af jordens intressantaste trakter. Brehms skarpa iakttagelseförmåga och mångsidiga bildning, i förening med hans klara, lättfattliga skrifsätt, förläna detta hans sista arbete en ovanlig fulländning och göra det till ett af de mest lärorika och underhållande arbeten, som vår moderna litteratur har att uppvisa inom geografiens område. Det torde också mer än de allra flesta resebeskrifningar kunna hos den mogna ungdomen väcka intresse för grundlig geografisk läsning. Priset är 8 kronor.

Upp- och nedvända världen af Jules Verne. Denna gång är det litet kunskap i den matematiska geografin, som den produktive författaren vill meddela sina läsare. Det inflytande jordaxelns lutning har på årstidernas omvexling m. m. och de förändringar, som skulle inträffa, om jordens axel i en hast komme att intaga en lodrät ställning, behandlas vidlyftigt och på samma gång lättfattligt och klart. Man kan ej annat än beundra författarens outtömliga förmåga att uppfinna situationer, der de vetenskapliga uppgifterna på ett, som det tycks, alldeles osökt sätt, komma fram som en nödvändig förutsättning

för händelsernas vidare utveckling. Ty såväl i detta, som i samme författares föregående arbeten, slingrar sig, så att säga, en lika originel som fantasirik och underhållande berättelse kring de abstrakta lärdomarna. De flesta af Jules Verne's arbeten äro kända och värderade af vår ungdom och många af dem, såsom: Kapten Grants uppsökande, Den hemlighetsfulla ön, Zarens Kurir m. fl. kunna räknas till det bästa vår ungdomsliteratur har att bjuda på. "Upp- och nedvända världen" torde dock ej kunna mäta sig med de ofvan uppräknade arbetena; den är, likasom "Resan till månen", till hvilken den utgör en slags pendant, något för torr och handlingens gång är för långsam; den saknar med ett ord den friskhet, som utmärker de bästa af Jules Verne's föregående arbeten. Detta oaktadt är den en god och underhållande bok, som lämnar mången nyttig lärdom i behåll, hvarföre vi till det bästa rekommendera den till ungdomens vänner. Priset är 1,75.

Pieter Maritz, boersonen från Transvaal af Aug. Niemann.

Pris häftad 4,25, bunden 5 kr. Bland de böcker för barn och ungdom, som på de senaste åren utkommit, intager detta arbete en framstående plats. Det innehåller en skildring från Syd-Afrika, från engelsmännens krig med Zulukaffrerna. Berättelsen är liflig och spännande; hjälten, den unge boersonen, råkar ut för mångahanda äfventyr, hvilka alla, tack vare lyckliga omständigheter och hans egen fyndighet, få en god utgång. Och under det man följer hjälten genom allehanda växlande öden, har man fått lära sig många intressanta och nyttiga saker, som på ett helt naturligt sätt framgått ur berättelsen. Man har lärt känna boerna, både de stillaboende och de s. k. trekkboarna, zulukaffrerna och deras lefnadsvanor, man har varit med om jagter, besökt en strutsgård, kastat en blick ner i Kimberley's diamantgrufva och dessutom fått reda på en del viktiga politiska händelser. Detta arbete visar, att man ej, som många af de författare, som skriva för ungdom, såsom Aimard, Kingston m. fl. tyckas föreställa sig, behöver tillgripa de mest vidunderliga och hemska skildringar för att väcka ungdomens intresse för berättelser af detta slag, och ej heller på ett torrt och abstrakt sätt docera för att meddela den goda lärdomar. Kanske skulle man kunna anmärka, att personerna äro väl kallt hållna, något mera utpräglade karaktärer skulle gjort arbetet ännu mera tilltalande. Vi hoppas, att rätt många skola köpa denna bok till julgäfvorna åt sina barn. Den torde bäst passa för åldern 14—17.

Nytt bibliotek för berättelser, kultur och reseskildringar i original och översättning, utgifvet af B. Wadström. I. Från natur- och folklif. Berättelser och kulturskildringar af O. Funcke, E. L—D., N. Fries m. fl. Åter en ny samling, enligt anmälan närmast afsedd för familjens äldre medlemmar, men hvilken utan fara äfven kan sättas i ungdomens händer. Det nu utkomna första häftet innehåller fem mindre berättelser, af hvilka ett par äro skäligen obetydliga, men de tre större deremot både omvexlande och underhållande. Främst sätta vi den första, en resebild af Otto Funcke, hvilken, jämte sin allvarliga prägel, kryddas af en frisk och egendomlig humor, som verkar synner-

ligen upplifvande. En mera utförlig skildring af en svensk lärarinns erfarenhet om lifvet hos en förnäm familj på landet i Ryssland är ock af stort intresse. — Om de följande häftena i denna samling komma att likna det första, så kan genom en hänvisning till densamma ett tillfredsställande svar lemnas på den så ofta hörda frågan från familjekretsen: hvad skola vi läsa högt om aftnarne? Priset 1 krona är äfven ganska billigt.

Från hafven och hamnarne af John Grogg (Georg v. Schéele). Pris 2,50. För några år sedan lästes i en af hufvudstadens dagliga tidningar en serie målände, lifliga resebref från en sjöfarande som tecknade sig med namnet John Grogg. Dessa äro nu samlade och titeln lofar ju godt för unga äfventyrsälskande sinnen. Hvad första afdelningen beträffar "Reseminnen", kan man ju ock tryggt säga, att löftet hålles, att de "minnen" som der bjudas äro goda. Der förekomma skildringar från många olika länder, såsom från Australien och Sundaöarna, hvilka äro rika på historiska och etnografiska upplysningar, framför allt på naturvetenskapliga iakttagelser.

Den andra afdelningen, sexton korta "spridda bilder", kan deremot icke obetingadt gillas. Olikheten eller snarare ojämnheten mellan bokens båda afdelningar förklaras i viss mån genom företalet. Där får man en i få linier uppdragen bild af författaren, den unge skeppsbefälhafvaren, som fann sin förtidiga död i vågorna. Hans efterlemnade skrifter utgäfvos sedan i oförändradt skick, en pietet, som dock är att beklaga. Kunde vid en möjligen blifvande ny upplaga, den senare delen strängt sofras, det råa, vidriga och vidskepliga bortrensas, och det öfvervägande goda, roliga och karaktäristiska bibehållas, samt därtill en omsorgsfullare korrekturläsning iakttagas, så blefve utan tvifvel arbetet i sin helhet en vinst för vår ungdomslitteratur.

Jorden rundt på 80 dagar. Pris 2,50. Detta Jules Vernes allmänt kända arbete föreligger här i en af den likaledes kände bearbetaren Franz Hoffmann för ungdom afsedd upplaga. Att all originalitet i stilen på detta sätt går förlorad är ju själfklart. Det är ett icke ringa fattigdomsbevis för vår inhemska barn- och ungdomslitteratur, att dylika böcker i så stort antal årligen öfverflyttas till vårt språk. Man kunde åtminstone ega rätt att sätta som ett önskemål, att vi kunde låta oss nöja med antingen öfversättning eller bearbetning från ett främmande språk, icke som nu, att till svenska öfverflyttas en på tyska från fransyska omarbetad bok. Den svenska upplagan är i öfrigt prydlig och värdad och de märkvärdiga äfventyren alltid lika skiftande.

Nordiskt forntidslif af A. U. Bååth. Pris 3,25. I detta nya arbete af en med våra fornsagor förtrogen författare lemnas oss en intressant och detaljerad skildring af de gamla isländarnes hela lif, deras hus och hem, män och kvinnor, äktenskap och barnauppfostran, trälarne, det offentliga lifvet och rättskipningen, skalderna och skaldekonsten. Boken är icke gjord för ungdom, än mindre för barn, men den är sådan, att en för forntidslifvet intresserad ungdom, ja ända ned till tolfåringen kan finna både nöje och bättnad af dess läsning.

Vi ville kalla boken ett starkt och godt extrakt på de gamla isländska sagorna och varmt rekommendera den, såsom ett motgift mot tidsandans slapphet och torrhet, ty sådan läsning väcker dådlust. Den är vida helsosammare än en god del af nutidens spännande skildringar, noveller och äfventyr.

Knekt och bonde. Romantisk skildring från Klubbekrigets tider af *Rafaël Hertzberg*. Pris 2,50. Berättelsen är verkligen en "romantisk" skildring, såsom den själf gifver sig ut att vara, men eger tillika en så god historisk bakgrund, att den tryggt kan rekommenderas. Med förläggaren instämma vi i att boken är en tids- och sedeskildring och att den för läsaren in i såväl stormännens hemlif sem böndernas stugor. Den skall helt visst intressera ungdom och äfven gifva den en ganska god behållning. Rekommenderas åt ungdom 16—18 år.

Vackra Nivernesiskan. En historia om en gammal båt och dess besättning af *Alphonse Daudet*. Öfversättning af Ernst Lundquist. Pris 1 kr. Denna lilla berättelse är skriven med Daudets vanliga talang och fina iakttagelseförmåga och är rörande i all sin enkelhet. Den skall helt visst läsas med nöje af ungdom från 16 år. Öfversättningen är väl gjord, och boken kan på det varmaste rekommenderas.

Bara Flickor af *Sarah Tytler*, öfversättning af Mathilde Langlet. Pris 2,50. Vi få här göra bekantskap med fyra unga flickor, hvilka komma ut i världen för att kämpa för sitt uppehälle och en oberoende ställning. Man följer med stort intresse de lifliga skildringarna från de kvinnliga "colleges" från universitetet och från sjuksköterskornas lif vid det stora sjukhuset i London. Taflan är målad med mycken sanning och i motsats till hvad ofta sker, ej endast i rosenrödt, utan man får verkligen göra bekantskap med de svårigheter, som möta en ung kvinna, då hon skall kämpa sig fram i världen, svårigheter, som dock i berättelsen öfvervinnas genom karaktärsfasthet och friskt mod. Unga flickor omkring 15—16 år skola med mycket nöje och intresse följa de fyra systrarne Millars öden.

Vid skymningsbrasan. Berättelse af *Louisa M. Alcott*. Pris 2 kr. Alcott har en gång för alla blifvit en af vår kvinnliga ungdoms favoritförfattarinnor, och detta är ingalunda att förundra sig öfver. Hennes stil är i hög grad fängslande, och innehållet är roande, friskt och fritt från all sentimentalitet. Hos oss har likväl ett stort misstag blifvit begånget med Alcotts böcker, i det man ansett dem lämpliga för barn af snart sagdt hvilken ålder som helst, då i själva verket en god del af dem äro skrifna för ungdom. Men äfven om vi betrakta dem som ungdomsböcker är innehållet i en del af dem sådant, att vi ej obetingadt vilja hänföra dem till hvad vi ega bäst af ungdomslitteratur. De i år i svensk öfversättning utkomna berättelserna, äro skrifna med förf:s vanliga talang. Två utaf dem "Kärlek och fosterlandspligt" och "Fiender" hafva hemtat sina ämnen ur det sista amerikanska kriget och lemna oss gripande och förträffliga skildringar

från såväl hemmen som sjukhusen. Mrs Potgers tekanna är en liten fint skrifven kärlekshistoria, der hjälten är en gammal korpulent herre och hjältinnan en kvinna som är ung, trots sina 40 år. I "En timme" få vi göra bekantskap med de svarta på en egendom i Sydstaterna och "En ny Cendrillon" framlefvor sitt lif på en landtgård i Nya England. Alla dessa historier äro goda. Mot den första af berättelserna "Ruterkung och Hjärterdam" vilja vi inlägga en reservation. I denna och liknande berättelser har förf. enligt vår mening sin svaga punkt. Hon tyckes anse, att hvad vi kalla "kurtis" mellan skolpojkar och skolflickor är den naturligaste sak i världen, och att det rent af hör till det normala under en viss period af de ungas lif. Vi höra ingalunda till dem, som mena, att man bör undanhålla för ungdom hvarje bok, som berör det erotiska området — tvärtom önska vi, att de unga i litteraturen må göra bekantskap med det, som goda författare skrifvit om sann och verklig kärlek. Men skolpojkskurtis är något annat: kan man ibland skratta åt den — som något normalt eller alldeles ofarligt bör den väl ej betraktas. Nu är "Ruterkung och Hjärterdam" en mycket rolig historia, så att den utan tvifvel skall läsas med stort intresse och kanske anses för bokens allra roligaste historia, men icke desto mindre önska vi, att den ej funnits der. Bob "äger bland annat till sin 17-åriga syster Dolly, berättelsens hjältinna, satt hon nog är en bra flicka, men att hon tycker om kurtis", och Dolly svarar helt lugnt "att det är ett familjelyte". Bob har redan egnat fem unga damer sin hyllning. Dolly ångrar sig visserligen, då hon på allvar gifvit bort sitt hjärta åt en ung tyst gymnastiklärare. Hon är mycket söt och intagande, då hon gör sin syndabekännelse och derigenom eröfrar ej blott gymnastiklärarens utan ock författarinans och läsarinns varma sympati. Men att hon vid sina 17 år lekt väl mycket med elden, det torde väl hvarje tänkande moder erkänna, äfvensom att läsningen af dylika berättelser icke alltid torde bidra till en sund utveckling hos de unga.

Läsning för unga flickor. Vid eldbrasan, berättelser af förf. titl "John Halifax". Pris 2 kr. Författarinnan till John Halifax har en ädel och upphöjd verldsåskådning, och hennes sätt att berätta är poetiskt och fängslande. Hvem har ej i sin ungdom beundrat John Halifax, gentleman? Men oss synes, att åtminstone de berättelser, som äro samlade i "Vid eldbrasan", äro John Halifax betydligt nnderlägsna. Flera af dem äro sentimentala och pjunkiga. Hos ungdomen bör man söka ingjuta mod och kraft, ej endast resignation. Sjukligt drömmeri blir sällan moder till stora och ädla handlingar. I den första berättelsen, "Philip Armytage", lära vi känna en ung blind flicka, som uppfostras af en sträng fader. Hon lär slutligen känna en ung man, Philip Armytage, som för henne tyder livets gåta; hon blir botad för sin blindhet, blir gift med Philip och allt synes godt och väl. Men en tid efter bröllopet råka de unga ut för ett åskväder, blixten beröfvar åno den unga makan hennes syn, och efter en kort tid dör hon.

"Miss Lettys iakttagelser" är den svagaste berättelsen. Iakttagelserna äro alltför fragmentariska för att kunna intressera ungdom.

Miss Letty själf beklagar sig mycket öfver sin ensamhet och sina olyckor. Finge man om dessa senare veta något mera, skulle man kanske sympatisera med henne — nu får man blott veta, att hon är "en 40-årig gammal flicka."

I "Lord Erlistoun" känna vi bäst igen John Halifax' förf. Såväl "Lord Erlistoun" som hjältarna i "En kallvattenkur" hafva varit tämligen ytliga unga män, men blifva genom kärleken till ädla, upphöjda kvinnor förändrade till karaktär och sinnelag. Hjältinnorna äro i båda berättelserna äldre och vida mer utvecklade än de unga männen. Historierna sluta icke med giftermål — åtminstone icke mellan hjältarna och hjältinnorna. Något ondt får man i dessa berättelser icke göra bekantskap med, om vi icke dit räkna en mycket dålig svenska. Öfversättningen är ojämn, och om vi särskildt fästa oss vid "Miss Lettys iakttagelser", så synes den oss vara gjord af en skolflicka. Dels förekomma verkliga öfversättningsfel och dels ett ordagrant återgifvande af den engelska texten, utan aktgifvande på huruvida ordföljden eller konstruktionen blir svensk. Vi anföra några få exempel: "Jag borde verkligen hafva hunnit *vant* mig" (sid. 48) — — — lika med de känslor, på hvilka måste bero människosjälars lycka (sid. 52). "Jag hade många inre syner af den högaristokratiska familjen (sid. 87).

I **utvecklingstid.** *En berättelse om flickor af Tea.* Pris 1: 75. Boken är icke någon nyhet för julen, men vi tro, att den icke är nog känd och beaktad i Sverige — den har nämligen kommit till oss från Finland och är skriven af Toini Topelius, skaldens dotter.

Förf. uppmanar i företalet "sina flickor", att älska, tro och hoppas och att arbeta med modiga hjärtan — och samma uppmaning gifver hon hela boken igenom, men icke på ett tråkigt och pedantiskt sätt, utan friskt och gladt. Vi få göra bekantskap med lärjungarna i en flickskolas högsta klass och höra, huru dessa bland sig upptaga och söka tillämpa de nya idéer, som röra sig i tiden: en flicka skall lära sig att arbeta, hon skall kläda sig på ett förnuftigt sätt, hon skall älska friska och sunda nöjen, såsom skridskoåkning, sommarvandringar o. d. Innan vi veta ordet af hafva den modiga Hanna, bokens hjältinna, och den varmhjärlade Bella blifvit våra goda vänner. Vi hafva varit med dem i sorg och glädje, i med- och motgång — ty boken är full af "händelser". Visst kunna vi ibland tycka, att de unga gå litet brådstörtadt till väga — men det är så ungdomens sed. Boken är i sin helhet så god, att vi på det varmaste rekommendera den åt unga flickor på 14—16 år.

Älfvan från Intra och andra berättelser af Johanna Spyri. Pris 2: 50 (bunden). När man läser Johanna Spyris baruböcker glömmar man snart bort att granska. Innan man vet ordet af, är man uppe bland bergen, man andas fjällluft, och man plockar alprosor, och till sällskap har man friska, glada barn — hvad kan man bättre begära? Johanna Spyri har redan genom "Heidi" förvärfvat sig goda vänner bland de svenska barnen, och vi äro förvissade om, att vänskapen ej skall minskas, sedan de gjort bekantskap med de berättelser, som i år bjudas dem i svensk öfversättning. Främst sätta vi berätt-

telsen "I Hinterwald"; den är i besittning af så mycken friskhet och poetisk fågring, att den måste tilltala hvarje barnasinne. En sträng granskare skulle kunna förevita J. Spyri, att hon är allt för optimistisk, det går alltid väl för hennes små hjältar och hjältinnor. Därpå kunna vi svara dels, att det vanligen går dem väl, först sedan de pröfvat på motgångar och mycket arbete, och dels, att barnanaturen själf är så lyckligt optimistisk, att den ej på allvar kan tro på den svarta pessimismen. Hvad vi hos Johanna Spyri särskildt skatta högt, är det sätt, hvarpå hon låter det religiösa elementet träda barnen till mötes. Intet är här uppstyltadt eller omotiveradt, utan enkelt och sannt. Öfvers. är i allmänhet god; vi hafva dock förvånat oss öfver, att det tyska ordet "Frau" alltid återgifvits med "fru", då det i många fall borde heta kvinna eller hustru. Likaså har "Die Alpen" öfversatts med "Alperna" äfven då ordet betyder betesmarker. Boken lämpar sig särdeles väl för 12—14-åringar.

Ur folksagans rosengårdar af *Rich. Bergström*, hvaraf 3:dje samlingen nu utkommit, är ett af de mest framstående arbetena inom den nyare barnlitteraturen, icke minst genom de fina och konstnärliga illustrationerna af Jenny Nyström. Sagorna äro valda ur snart sagdt hela Europas sagolitteratur och till sitt innehåll i allmänhet goda — några riktigt fina — samt väl berättade.

Just därför, att denna bok i många afseenden är så bra, beklaga vi, att deri förekomma störande ord och uttryck. Dermed mena vi dels sådana som, tagna ur det simpla (vulgära) hvardagsspråket, illa passa ihop med bokens i öfrigt vårdade skriftspråk. En annan sak hade varit, om sagorna berättats på bondspråk, folksagans rätta tungomål, eller åtminstone på talspråk. Men här är skriftspråket så väl vårdadt, att icke ens sammandragna verbformer, såsom bli, ska, ta, ha, förekomma. För att förtydliga vår mening vilja vi anföra ur 3:dje samlingen: "Då grodan såg en sådan otacksamhet, drog hon till med en önskan; . . . . men kattan . . . . flög upp i eken och rakt i syna på björnen; . . . . och häradsdomaren fick *gno* som de andra . . . . — Dels mena vi ord och uttryck, som försvåra uppfattningen, emedan de icke äro använda enligt vanligt språkbruk. Exempelvis kunna nämnas: Mac Daniel, som icke *tyckte illa vara om* efterdömet (= icke tyckte illa om exemplet) . . . ., släppte han *en myra i örat* på den yngsta brodern, då hon sade . . . (= satte myror i hufvudet på . . .), . . . där gömde han *sina andra sorts bär*; . . . emedan både mästare och gesäller *lågo i* sitt arbete. Vi kunde också påpeka ett annat vilseledande uttryck . . . därvid gaf han (= mästaren) Mac Daniel en spark, så att *hans* (= mästarens) stackars dräng (= Mac Daniel) trillade på näsan; — men detta uttryck torde kunna förklaras genom sitt engelska ursprung.

Till dessa anmärkningar skulle vi vilja lägga ett par andra. Hvarför denna egendomliga interpunktion, som barnet icke återfinner i någon annan bok? Och hvarför icke åtminstone göra ett närmande till det stafningssätt, som efter utgifvandet af sista uppl. af Sv. Akademiens ordlista införts i nästan alla allmänt använda barnböcker?

Hvarför genom envist fasthållande vid det gamla öka svårigheterna, der man kunde minska dem? — Priset är 3 kr.

Otto von Feilitzen, **Spridda drag ur svenska folklivet**. 6 häften till pris af 25—50 öre. Enkla och naturliga skildringar, som hafva en alltigenom god och sund tendens och skilja sig ifrån nutidens realism genom att ej uteslutande framhålla skuggsidorna i lifvet. Man ser, att författaren är hemmastadd på landsbygden och känner väl till landtlifvets mödor och svårigheter, faror och frestelser. Att tendensen någon gång väl hjärt framträder, förlåter man gerna, då den ärså god, och målet är att varna för de olyckliga följderna af lättja, drycken-skap och håg för spel. — Särskildt lämplig för sockenbibliotek.

Ur historien och sagoverlden. Vid brasan af *Augusta W.* Pris 2 kr. Boken innehåller dels lifliga och underhållande berättelser på vers och prosa ur svenska historien, dels skildringar ur lifvet och sagoverlden. Den är lämplig för barn från 12—14 år, som här få en lefvande bild af och belysande drag ur de historiska händelser, som de själfva läsa om i skolan. Förf. har särskildt vinnlagt sig om att bevara den historiska troheten.

De andra berättelserna skola helt visst äfven läsas med nöje, ty den enkla naturliga stilen, fullkomligt fri från affektation och pjoller, är just egnad att slå an på de unga.

Wilhelm Tell af *M. Barack*. Pris 1: 50. Denna skildring af Tells lif och samtida är liflig och underhållande och skall helt visst intressera ungdomen. Författaren tecknar Tells och hans vänners karaktärer så lefvande, att man känner det varmaste intresse för frihets-hjältarna, och de unga skola helt visst känna sitt hjärta klappa varmt för dem. Ty värr måste vi tillägga, att språket ofta är tungt och osvenskt, och att öfversättningen lemnar åtskilligt öfrigt att önska. Så heter det t. ex. sid. 13 om Tell, att han är "den djärfve, såsom en målet aldrig felande, vidt omkring bekante alpjägaren Wilhelm Tell." Å sid. 16 omtalas, att Tell sänkte *rodret* kraftigt i vågorna. Å sid. 52 omtalas, att väldiga *isberg* i vester begränsa Urisjön. — Det anförda må vara nog. Vi vilja dock ej härmed säga, att öfversättningen är så dålig, att den bör afskräcka föräldrar från att gifva boken som julgåfva åt 14—16-åringar.

Af **Lekkamraten**, en julbok för barn med bidrag af *J. C. v. Hofsten*, *Laura Fitinghoff*, *Math. Langlet*, *Lea*, *Ave* m. fl. hafva femte och sjätte boken utkommit; pris 1 kr. boken. De nyutkomna häftena äro i allmänhet af samma beskaffenhet som de föregående. De föräldrar, som skänka sina barn de nya lekkamraterna, kunna vara förvissade om, att de små af dessa icke lära någonting ondt. Tvärtom, de få till lifs många både goda och förträffliga sanningar, klädda i en ganska tilltalande form. Men "Lekkamraterna" äro i vårt tycke alltför obetydliga — vi frukta att 14 dagar efter jul hafva de små glömt de nya bekantskaperna för att återvända till Robinson eller Rödhättan. Af de 34 berättelserna äro en del både fina och roliga — det vilja vi ingalunda förneka. Så är t. ex. "Ebbe vill ut i värl-

den" af Anna Wahlenberg en riktigt rolig historia, som nog kommer att läsas om mer än en gång. Förf. tyckes visserligen i början hafva glömt, att hon skriver för barn, då hon talar om olika "kategorier" och att Ebbe var i en obehaglig "situation", men alltefter som hon följer Ebbe ut i världen, talar hon hans språk och tänker hans tankar. Att kunna tala och tänka som barn, då man skall tala till barn, är nog en god sak, men vi tro icke, att därtill med nödvändighet hör, att liksom fru Fitinghoff låta en liten gosse kalla Karl den tolfte "en urstyf prisse" och sig själf "jubeldum". Att ur skolpojkar och skolflickors samtalsspråk utrota alla slangord och kraftuttryck, som de anse sig behöfva för att gifva tillbörlig kraft och färg åt sitt tal, det tilltro vi hvarken föräldrar eller andra uppfostrare, men att gifva detta språk en viss auktoritet genom att använda det i skrift, anse vi onödigt.

Lea har skrivit ett par berättelser i djurskyddsvänlig mening; i en af dem, "Gubben Mörk", har hon gått så långt, att hon t. o. m. låter S:te Per, som vaktar himmelrikets port, öppna för gamle Mörk, derföre att han skyddat och älskat de värnlösa och bortglömda djuren. Ämnet till de flesta berättelserna äro hemtade ur barnaverlden. Dock finnas äfven några sagor. Albrekt Segerstedt har lemnat en svensk folksaga, och Ave en med titeln "I jätteväld". Denna sista förefaller oss väl tendentiös för att vara en äkta saga. Ej heller tro vi, att sagornas prinsessor bruka sätta värde på "att ha sitt porträtt i landets alla tidningar" och att ega tio skrivare, som uppteckna allt hvad de säga och göra. Illustrationerna äro, i förhållande till det billiga priset, förvånansvärdt många och goda. Visserligen synas en del af djuren härstamma från en lärobok i zoologi, men så har Jenny Nyström i gengäld gifvit oss lifslevande barn.

Nya svenska barnbiblioteket, tredje samlingen af C. J. v. Hofsten; pris 1 kr. "En julhelg på landet" är den längsta och roligaste berättelsen och gifver de små en inblick i det friska och glada lifvet i en prestgård på landet under julhelgen. Fröken Hofsten berättar i allmänhet enkelt och naturligt, och barnen känna sig hemmastadda i den värld, dit hon inbjuder dem. Ibland synes hon dock glömma bort, att satirens udd är ett vapen, föga lämpligt att nyttja bland barn. I berättelsen "Pullorna" har förf. passat på att vara satirisk, så snart något lämpligt tillfälle yppar sig. — Lille Gunnar skall mata kycklingar. Dessa voro nu så försigkomna, att de tycktes vilja disputera med den, som vågade tro, att de för kort tid sedan rymts inom de trånga skrankorna af ett äggskal. På detta förhållande ville Gunnar ej ens häntyda, då han därmed kunde riskera att mista pullornas vänskap. För sin egen del var han nog säker på huru saken förhöll sig. "Han skulle nog ej af någon tuppkyckling låta sig öfvertyga om, att den händelsen var en synvilla eller en löjlig tradition." Tror nu någon människa att en liten gosse resonnerar på detta sätt, då han skall mata kycklingar! Så få vi också veta, att det är en egenhet med tuppkycklingar, att de äro mycket säkra på sin sak och att de äro öfvertygade om, "att det egentligen är tuppkycklingarna, som styra världen." Nu är det visserligen sant, att barn helt enkelt halka öfver

hvad de ej förstå, men de vänja sig på detta sätt att läsa ytligt och tanklöst. "Pullorna" upptaga endast 6 sidor, och då de öfriga berättelserna äro enkla oah barnliga, kunna vi ej annat än uttala vår öfvertygelse om, att boken skall med nöje läsas af den publik, som den är skriven för. Fröken Adelborgs illustrationer höja bokens värde.

I Nordanqväll. Sagor och berättelser af *Morbror Gustaf*. Pris 1: 50. Boken innehåller 32 små teckningar på vers och prosa ur fantasiens och, såsom det förefaller oss, äfven ur verklighetens värld. De utmärka sig genom en icke vanlig grad af humor och hjärtevärm — men de flesta hafva olyckligtvis det felet, att de passa bättre för de stora än för de små. Förf. tyckes bland annat antaga, att barn äro bekanta med författare sådana som Blanche, Ridderstad och v. Braun, och att de mycket väl hafva reda på, att det funnits en tid "då både gammal och ung trallade Konjanders roliga kupletter." Skulle emellertid någon af de stora under julen vilja underhålla sig med boken, så äro vi öfvertygade om, att han skall känna sig värmd och tilltalad af sådana berättelser som "Lonas älskling", "Lekkamraterna", "Olle Hurtig" m. fl.

Gräs och ogräs, plockade och hopsamlade i barnens trädgårdstäppa af "*Tante Cissy*". Pris 1 krona. Tante Cissy visar, att hon är en verklig barnvän. Hon har ingalunda gjort en ytlig bekantskap med de små; hon vet hvad som kan fångsla deras uppmärksamhet, och hvad som kan inverka på deras tankar och handlingar. Hon berättar enkelt och naturligt, men vi tro, att hon gjort ett misstag, då hon i "En julsaga" låter gamla Karin tala en sorts bondspråk. För små barn torde det rent af vara svårt att läsa. Topelius har yttrat sig om boken på ett särdeles sympatiskt sätt: Han säger: "Jag har med nöje läst "Gräs och ogräs". Den vittnar om en märkbar mognad i framställningen för barn. Främst ställer jag "Min första guvernant" med dess anslående smådrag ur verkligheten — — —. Alla berättelser fylla väl sin plats och jag anser, att den lilla boken väl lämpar sig för flickor mellan 8 och 13 år. Det är en erfaren äldre vän, som antecknar sina hägkomster af olika skaplynnen. Stilen är enkel, lättläst och fri från tröttande detaljer. Den är värd all framgång."

De små landtbrukarne eller redligt arbete får alltid sin lön af *L. D.* Öfers. från Tyskan af J. Granlund, Pris 2,00. Som äfven af titeln framgår är denna en barnbok, men så gammalmodig, att den förefaller att vara skriven 1828, till hvilken tid handlingen förläggas, utan att dock någon tids- eller egentlig lokalfärg deri kan spåras. Att döma af de små petiga illustrationerna torde det tyska originalet hafva utkommit för 30 à 40 år sedan, och några nutida upplysningar som t. ex. att en resa till Amerika nu göres på åtta dagar, äro antagligen tillkomna vid öfversättningen. Hvarför en sådan företagits och hvarför boken, som man till sin förvåning ser bära tryckort och årtal: Stockholm 1890, nu hos oss utgifvits är en icke oberättigad fråga. Icke desto mindre måste man erkänna, att tendensen i denna berättelse om de unga arrendatorerna, hvilka fått en arrendegård på så goda vilkor, är genomgående god.

Olof Sommar, **Nya svenska barnboken**. Med illustrationer. Pris 0,50. Berättelserna förefalla i allmänhet obetydliga, och då det icke är någon brist på bättre barnlitteratur, torde den icke vara att rekommendera.

Guld och gröna skogar af *Eva Wahlén*. Med 39 teckningar. Pris 1: 50. Detta är en samling nätta berättelser, lämpliga för barn från 10—12 år. Stilen är ledig. Innehållet är godt, om det också ej utmärker sig för någon större originalitet.

Robinson Crusoe af *G. A. Gräbner*, öfversatt af *Julius Humble*, har utkommit i en ny upplaga. Pris 3: 50. Att rekommendera är här alldeles öfverflödigt. Vi nämna blott att boken åter är tillgänglig i bokhandeln, så att de föräldrar, som ännu icke införlivat Robinson med sina barns boksamling, nu må kunna göra det.

Barnkammarens bok N:o 2, illustrerad af *Jenny Nyström*. Pris kr. 2: 75. Således andra samlingen af den för några år sedan utkomna boken med barnrim, som beredt så många små glädje och så mången mor tillfredsställelsen, att icke af brist på bättre nödgas begåfva sina små barn med dessa medelmåttiga utländska bildböcker, hvarmed våra förläggare förr nästan öfversvämmade julmarknaden. Vi behöfva endast säga, att denna del synes oss lika förträfflig som den föregående. Barnkammarens bok har endast det felet att vara för dyr för att kunna ägas af stora skaror af fattiga små, hvilka också behöfde se något vackert, roligt och fosterländskt.

Ängsblommor af *Ottilia Adelborg*. Pris 2: 75. En samling barnrim och historier med goda illustrationer, en bok för de små af samma slag som närmast föregående. Rimmen i denna samling torde dock vara mindre kända än de i förutnämnda arbete.

Illustrationerna äro vackra och originela och till sin karaktär fosterländska — hvad som icke minst ger en barnbok värde.

Sagan om Askungen, ritad af *Ottilia Adelborg*, utmärker sig genom särdeles roliga och väl utförda teckningar. Sagan är enkelt och väl berättad. Vi äro förvissade om, att barn skola finna mycket nöje såväl af teckningarna som texten. Pris 2: 25.

En mer eller mindre utländsk prägel hafva nedanstående illustrerade barnböcker med text af Mathilda Langlet. Illustrationerna äro fina och vackra hvad utförandet angår och öfverträffa deri mycket de bildböcker, som för icke länge sedan voro de vanliga.

Hvad texten angår, kan göras en hufvudmärkning, som gäller icke blott dessa, utan mängden af dylika böcker: den är gjord på beställning till redan befintliga illustrationer af utländskt ursprung. Biten skall vara så och så lång, antingen man talat ut eller ej; ja, äfven då man icke har något att säga. Undra sedan på att icke alltsammans är bra! Det måste ju ena gången bli ganska uttänjdt, en annan gång alltför knapphändigt, en tredje gång går det alldeles icke ihop med verkligheten eller bilden. "Åt barnen måtte det väl duga", tänker en, en annan tänker: "det är detsamma, bara affären blir god".

Men vi, som vilja ha våra barn så sundt utvecklade som möjligt, vi tänka: "endast det bästa är godt nog åt dem", och därför välja och kritisera vi.

Ur djurens lif, pris 1.25, skall säkert bereda glädje åt småbarn, som tycka om djur. Den versifierade texten roar dem nog; i ett par fall — i versen om "Lejonet och Papegojan" — är den dock säkerligen obegriplig. Bäst hade också varit, om de sluppit historien om vildgalten, som de sett i skogen här hemma och sedan äta upp.

Kommen barnen små, hit att se och höra på! pris 2:00, är kanske den bästa af alla fem. Verserna flyta lätt, äro enkla och barnliga och förstås nog till det mesta af 6—7-åringar. Illustrationerna äro också enkla och ganska bra. Men här se vi just bekräftadt, hvad som ofvan sagts om svårigheten att sätta ihop en svensk text till utländska illustrationer. Så tvingas man till våld på verkligheten; barnen gå ut att bryta kvistar af mispel och järnek till julen, de binda långa blomsterkransar redan i maj och, om en liten mörkhårig pys med två stora svarta prickar till ögon står det: "liten blåögd pilt, guldhårig" . . .

Det var en gång, pris 1.25, innehåller sju gamla välkända sagor i öfversättning. Skada blott, att sagans breda, naiva språk fått gifva vika för ett mera sammanträngdt och nutidsmässigt, förmodligen för utrymmets skull. En annan sak! Hvad har den moraliska snärten här att göra? Lilla Rödhättan varnas till sist för "obekanta lekkamrater", som ofta nog visa sig vara "roflystna vargar." Men folksagan åtminstone borde väl gå fri från sådana "ulfvar i fårakläder."

Barndomens glada dar. Pris 2:00. Ett par af illustrationerna allt för granna, texten äfven här versifierad, stundom för svårfattlig. Bäst passande för 6—7-åringar.

Sommarglädje! Barnaglädje! Pris 2:00. Titeln är visst ironiskt gifven, så tänkte vi då vi sågo de kolorerade planscherna, ty de vittna visst icke om verklig barnaglädje; den trifves icke tillsammans med sådan elegans i toalettväg. Boken hade utan dessa planscher varit vida bättre. Om dessa tagits bort, hade då också den om Schweitz och icke om Sverige påminnande historien, om hur barnen gå att plocka alprosor, också försvunnit. Det mesta af texten passar icke för barn under 8 år.

Bilder ur barnaverlden af Emily Harding, 7:de boken, med verser af L. Pris 1.00. Vi kunna icke instämna i det berömmande omdömet om illustrationernas finhet och elegans, som finnes anfördt på omslaget. Men det gäller ju icke håller denna, utan en föregående del. I denna bok äro de ofta suddiga och otydliga. Illustrationerna tyckas ernade för småbarn, 5—7-åringar, men den versifierade texten är icke alltid begriplig för dem.

Europeiska armeernas uniformer af Richard Knötel. 18 blad i vackert färgtryck, framställande de flesta europeiska uniformer, äfven

flottornas. En vacker och lämplig gåfva för gossar, hvilkas speciella intresse för militär-väsendet man önskar väcka.

Internationela idrotter. Pris 1.50. 7 färglagda blad som framställa idrotter och lekar, mest jagter, från olika delar af världen, såsom: noshörningsjagt, från Afrika; vildhäst fångas med kastrem, från Amerika; kalkbacksåkning, från Canada; tjurfäktning, från Spanien; karneval, från Italien, etc. etc. En del bilder gifva en rätt god framställning af saken i fråga och kunna tjäna att för barn, som hunnit nog långt i geografien, stärka och klargöra intrycken från läroboken eller lärarens framställning. Andra bilder äro tämligen intetsägande. 10—12 år.

Noaks ark, pris 1.50, en samling djurbilder, mest däggdjur och fåglar, stora tydliga och ganska väl träffade, en god och lämplig bildbok för 5—8-åringar.

De små konstnärernas album, pris 2.50, är en samling ganska fina teckningar — djur, blommor landskap — ärnade till färgläggning för barn. En del tafior äro redan färglagda för att tjäna som mönster. Detta arbete vore nog en kärkommen gåfva för barn från 10 år, som ha anlag för teckning.

Utom de redan ofvan omtalade utländska bilderböckerna hafva vi fått oss tillsända **Stanley i Afrika**, pris 1.75, som ju kan påräkna äfven svenska barns intresse. Skada blott, att en god del af såväl människorna som djuren äro så illa tecknade, och att färgläggningen i allmänhet är dålig.

Hvad våra svenska barn skola med **Barnums stora förevisning**, pris 1.75, att göra, det kunna vi omöjligt begripa. Nog kan man visa barn något nöjsammare och bättre än alla de vidunderligheter, som i denna förevisning äro samlade. Vi nämna exempelvis "en kvinna utan ben" äfvensom "en jätte utan ben".

Till sist omnämna vi några publikationer, som bära det gemensamma namnet: "**Barnens bibliotek.**" De hafva en grann utstyrsel; två af dem utträda t. o. m. i form af en gosse och en flicka och äro mycket billiga: 1 kr., 75 öre och 60 öre. Illustrationerna och den versifierade texten nå ej ens till medelmåttan, men kunna nog roa barn. De hafva den stora förtjänsten att vara billiga. I samma hembör man dock ej skaffa sig alla fyra böckerna, ty samma bilder och samma text förekomma i mer än en af dem.

Barnen hafva i år fått sin egen jultidning, **Snöflingan**, fint och konstnärligt utstyrd. Texten är enkel och god samt alltigenom barnslig. Författarinnorna hafva bjudit på några små särdeles fina bitar i bunden form. Vi fästa särskildt uppmärksamheten på *Sigrid Leijonhufvuds* "Nu ska vi bada" och *Lotten Dahlgrens* "Bärplockerskan". Mot Liljefors' teckningar torde den anmärkningen kunna göras, att huru artistiskt utförda de än äro, de ej äro fullt njutbara för barn.

Björln G., Gustaf II Adolf. Läsning för ung och gammal med illustr., pris inbunden 6.75.

En ny bok af den samvetsgranne forskaren och i vida kretsar läste och skattade författaren.

Arbetet är uppståldt efter samma plan, som förf:s tidigare arbeten, Carl XII och Carl X Gustaf, och skall, vi äro derom öfvertygade, vinna samma popularitet som dessa sina föregångare.

Det gedigna innehållet paras med en vårdad utstyrsel i typografiskt hänseende. Då härtill kommer, att boken är rikt illustrerad, torde den uppfylla de fordringar, som böra ställas på en god ungdomsbok.

Vi beklaga, att den långt framskridna tiden för arbetets utlemnande i bokhandeln (det erhöles samtidigt med denna förtecknings läggande under pressen) ej medgifver en detaljerad granskning och en, på sådan grundad, utförligare anmälan, då en sådan förvisso endast skulle bekräfta, hvad vi här ofvan antydt.

Det resultat af granskningskomiténs arbete, som här ofvan meddelats, omfattar icke de böcker, som tillsändts komitén efter den 4 dec. Detta beror naturligtvis därpå, att utgifvandet af Dagnys decemberhäfte icke längre kunnat uppehållas. Arbetet har naturligtvis utförts af flere personer och under brådska, då dagligen nya böcker inkommit, hvarför likformighet, såväl i afseende på form som innehåll torde lemna åtskilligt öfrigt att önska. Granskningsarbetet fortsättes likväl och resultatet blifver tillgängligt å listor, som tillhandahållas allmänheten å Fredrika-Bremer-Förbundets byrå.

Fredrika-Bremer-Förbundets meddelanden.

Efter i förbundets styrelse förrättadt val utgöres *styrelsen för förvaltningen af förbundets yrkes- och studiestipendiefonder* af följande medlemmar:

Ordinarie: fru Anna Wallenberg, född von Sydow, generaldirektör Albert Anderson (nyvald), fröken Mathilda Silow, revisionssekreteraren H. Rohltlieb, professor P. G. Rosén.

Suppleanter: professor H. Gylden och fröken C. Montelius.

Revisorer: expeditionschefen E. von der Lancken, fröken Ingeborg Elfving och riksdagsmannen, grosshandlaren Olof Melin, Göteborg; revisorssuppleant: riksdagsmannen, dr G. Elowson, Karlstad.

Whitlockska stipendiet har äfven i år tilldelats filosofie kandidaten fröken Wilhelmina Ohlsson från Malmö.

För understödjande af kvinnliga trädgårdselever hafva tvenne medlemmar af Fredrika-Bremer-Förbundet utlofvat 1 stipendium å 200 kr. och 1 d:o å 100 kr.

Fredrika-Bremer-Förbundets samkväm, det första under innevarande höst, hölls den 7 Nov. i hôtel Continentals stora festväning.

Dervid höll amanuensen *E. Folcker* ett sakrikt föredrag om "Japansk dekorationskonst", hvilket illustrerades af ett stort antal utställda japanska konst- och konstindustriella föremål, dels i original från Japan, dels kopior. I öfrigt voro utställda åtskilliga intressanta afbildningar af svensk konstindustri från äldre och nyare tid.

Vacker sång utfördes under aftonens lopp af fru Holmboe-Schenström, fröken Sidner och en musikälskare.

Samkvämet afslutades med aftonmåltid i stora salen, hvarefter flertalet af de närvarande, omkring 200 personer, i lokalens salonger ännu ett par timmar egnade sig åt ett gladt och innehållsrikt sällskapslif.

Hvarjehanda i kvinnofrågan.

Sverige. *Kvinnor i skolråd.* Af de ordinarie höststämmor, som förrättats med hufvudstadens församlingar, ha inom fyra af dessa kvinnor blifvit insatta i skolråden. Östermalms församling har omvalt fröken Lilly Engström. Storkyrkoförsamlingen har utsett till ledamot af sitt skolråd fröken Evelina Fahnehjelm, Jakob och Johannes fröken Emilie Zander samt Adolf Fredrik fröken Mina Forsell. De tre sistnämnda församlingarna ha genom dessa val för första gången insatt kvinnor i sina skolråd.

Vid i Falkenberg företaget val af ledamöter i kyrko- och skolråd invaldes, på förslag af redaktör N. Larsson, till ledamot i skolrådet fröken Henrika Hellman.

Kvinnor i fattigvårdsstyrelse. Två kvinnor, fröknarna N. Staël v. Holstein och M. Hult i Halmstad, hafva blifvit af stadsfullmäktige invalde till suppleanter i fattigvårdsstyrelsen.

I Stockholm har pressen allmänt intresserat sig för kvinnas inväljande i fattigvårdsstyrelsen, men ifrågavarande val äro der ännu ej gjorda.

Kvinnans anställande å apotek anser farmaceutiska institutets styrelse ej böra möta något hinder.

Enligt Kongl. Telegrafverkets matrikel, utgifven jan. 1890. voro i Telegrafverket då anställda 459 kvinnor och 252 män.

Finland. *Finsk kvinnoförening* har denna höst anordnat elementarkurser för kvinliga arbetare. Tilloppet till dessa kurser har varit öfverraskande stort; till finska och svenska kurserna ha tillsammans anmält sig 300 deltagarinnor.

Nyländska afdelningens kvinliga studenter ha i höst påbörjat en liknande kurs, hvilken äfven är talrikt besökt.

Samskolorna i Helsingfors äro lifligt besökta.

Läroverket för gossar och flickor har 284 elever, hvaraf 127 gossar och 157 flickor. Lyceum för gossar och flickor har 182 elever, 86 gossar och 96 flickor. I nya svenska samskolan studera 65 gossar och 70 flickor och i finska samskolan 110 gossar och 70 flickor.

Vid läseårets början har dessutom ett stort antal inträdessökande måst afvisas på grund af bristande utrymme i lokalerna.

England. *En kvinlig trädgårdsmästare* har fått sig anförtrödd ordnandet af de offentliga planteringarne i London, berättar Daily News. Hon har genomgått åtskilliga trädgårdsskolor i såväl England som utlandet.

Tyskland. I Berlin har öppnats en byrå för vägledning och råd till resande fruntimmer. Det meddelas underrättelser angående lämplig bostad, pensioner, hoteller, inackorderingshem och bodar, samt uppgifter om välgörenhetsinrättningar, uppfostringsanstalter, stadens sevärheter, m. m.

En kvinnostad. I staden Merzig i Preussen, har nyligen officiellt konstaterats att mer än hälften af alla dervarande affärer står under ledning af kvinnor.

Stadens största fabrik står under ledning af en enka och skötes af henne personligen. Alla grosshandelsaffärer, värdshus m. m. skötas af kvinnor och skötas till på köpet på ett utmärkt sätt.

Österrike. I Wien har ett stort möte, på inbjudan af komitén för befrämjande af kvinnans politiska rösträtt nyligen egt rum. En petition i detta syfte antogs af mötet och har sedermera inlemnats till riksdagen.

Australien. I *Nya Zeelands representanthus* hade af ledamoten sir John Hall framlagts en motion om politiska rösträttens utsträckande till kvinnor. Motionen antogs i förra veckan af huset med 37 röster mot 11.

Osäkert är emellertid, om regeringen kommer att upphöja representanthusets förslag till lag.

... 1874 ...
... 1875 ...
... 1876 ...
... 1877 ...
... 1878 ...
... 1879 ...
... 1880 ...

England. ...
...
...

Tyskland. I Berlin ...
...
...

Den kaiserlige ...
...
...

Osterrike. I Wien ...
...
...

Australien. I ...
...
...

Oskar ...
...
...

Handarbetets Vänner,

Brunkebergstorg 18, Stockholm.

Förening för den svenska kvinliga hemslöjdens förädling i
konstnärligt och fosterländskt syfte.

Utställning och försäljning af

Väfnader, Broderier och Spetsar.

Undervisning i gammalsvensk konstväfnad och konst-
sömnad meddelas 15 Januari till 15 Juni samt 1 September
till 15 December. Vidare underrättelser å Föreningens Byrå.

Stockholms Musik-Institut.

Humlegårdsgatan 11, 3 tr.

Undervisning meddelas uti: Pianospelning, Sång, Harmoni
och Tonträffning. Afgift för *Pianoundervisningen*: Nybörjarklas-
sen, 2 timmar i veckan (flere elever på timmen) 6 kr. pr månad
för hvarje elev. I. kl., 2 tim. i veckan (två elever på tim.)
10 kr. pr mån. för hvarje elev. II. kl., 2 tim. i v. (två elever på
tim.) 15 kr. pr mån. för hvarje elev. III. kl. (Utbildningskl.) 1
tim. ensam lektion i v. 20 kr. pr mån. *Sångklassen*: Lärarinna:
Fröken *Sigrid Wolf*. Afgift 16 kr. pr mån. för hvarje elev. 2
tim. i v. (två elever på tim.).

Mottagningstid kl. 1—2.

Sigrid Carlheim-Gyllensköld.

G. A. L. Svenssons Snörmakeriaffär

rekommenderar sitt stora lager af alla slags **moderna Gar-
neringsartiklar** för **Klädningar & Kappor, Fran-
sar, Tofsar, Galler & Kordonger** för **Möbler** och **Gar-
diner** samt **Tömmar** och **Vagns-Snörmakerier**.

Beställningar å allt hvad till yrket hörer mottagas och
utföras **skyndsammast** och till **billigaste pris**.

5 Malmtorgsgatan, Stockholm.

Nordisk Konst- och Slöjdställning,

9 Kungsgatan 9

erbjuder ett rikt urval af

Svenska arbeten,

Träskulptur, Målningar, Konstväfnader, Dekorationsföremål m. m.

I BOKBINDERIET,

26 MALMSKILNADSGATAN 26

emottagas böcker till inbindning i såväl enkla som finare band samt utföres noggrant allt som till yrket kan hänföras.

BETTINA LEWYSOHN.

Rosaline,

det angenämaste och bästa af hudförsköningsmedel,
är ytterst verksamt mot fräcknar, solbränna, hetblemmor och stark rodnad i ansigtet,
gör huden mjuk och vitt samt är särdeles behagligt att använda.

Säljes å 1: 25 fl. endast hos

Elin Edlund,

63 Drottninggatan 63

(Parfymhandeln.)

Damhårarbeten,

vackra och välgjorda, af renaste hår, till de billigaste priser i riket,
såsom *Damperuker* fr. 15 kr., *Lösbenor* fr. 5 kr., *Hårflåtor* fr. 3 kr.,
Hårknutar fr. 2 kr. m. m. hos

Herr och Fru E. Malmberg, Damfrisörer, Etabl. 1871,
Engelbrektsgratan 5, vid Humlegården; Hamngatan 18A., vid Kungsträdgården,
Stockholm.

Telefon: Bell 10 56. Allm. 150. 94.

OBS!

**Stort lager af
Barnkläder för alla åldrar,**

till och med 16 år.

Goda tyger! Nya, smakfulla modeller!
Billiga priser! Allm. Telefon 68 40.

2 Stora Vattugatan 2,

hörnhuset vid Brunkebergstorg.

10 Bazaren å Norrbro 10.

H. Nyström.

Som väl större delen af Dagnys läsare äro kvinnor eller åtminstone intresserade för kvinnliga stråfvanden, hoppas vi, att de alla äfven gärna skola vända sig till kvinnliga Pappershandlare, helst då dessa hafva ett så välsorteradt lager och så många nätta och smakfulla saker att bjuda på som

Hedin & Berlin

Kom och se!

4 Norrmalmstorg 4.

Almedahls Fabriks Försäljnings-Magasin

(ETABLERADT 1852)

Stockholm, Brunkebergstorg,

tillhandahåller efter samma redbara principer, som allt hittills tillvunnet sig erkännande o. förtroende, fullständig sortering af

Hellinnevaror, Bomullsvaror, Broderier,

(starka, välsydd) m. m. som till

finare och enklare **UTSTYRSLAR** hörer

för Hushåll, Restaurationer, Sjukhus, Badhus, Ångbåtar

till bestämda *verkligt* billiga priser.

Gifträtt! Bolstervar, Täckttyger, Filtar, Rullgardinstyger, Flanneler.

Extra goda och billiga **Irländska Lärfts- och Batistnäsdukar.**

Prover sändas på begäran gratis.

EMMA NORDBERG & AUGUSTA PETERSONS

Undervisnings-Atelier

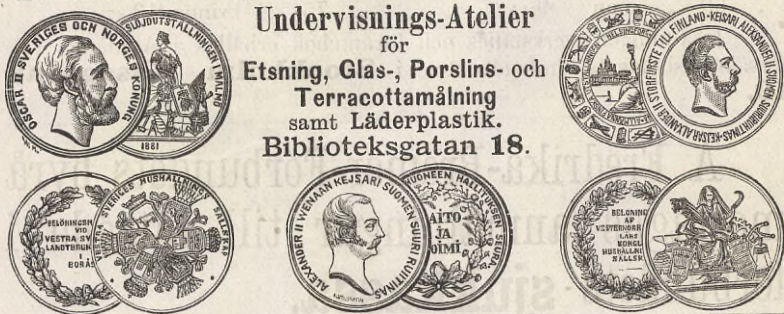
för

Etsning, Glas-, Porslins- och

Terracottamålning

samt Läderplastik.

Biblioteksgatan 18.

Amanda Nysander,

Blomsteratelier

för *fin*, konstgjorda blommor.

Nybrogatan 16.

Carolina Söderlund,

Guldsmed.

36 Regeringsgatan 36, Stockholm.

Ett kurant varulager af guld och silfver. Reparationer verkställas billigt.

Å Dam-underkläder

och all slags linnesömnad

emottagas beställningar, hvilka utföras billigt och väl å egen syatelier. — Prover å modeller och tyger föresvisas, mått-tagning och profning ombestyras i hemmet af förestånderskan för syateljern.

K. M. Lundbergs Bosättningmagasin

7 Storkyrkobrinken 7.

Ränte- och Kapital-Försäkringsanstalten

i Stockholm emottager i helt Krontal penningar till beredande af *Lifränta* (pension) eller *Kapital* att lyftas på en gång vid uppgifven ålder. Kontoret, N:r 5 Stora Nygatan, hålles öppet alla söckendags förmiddagar kl. 11—2 samt onsdagar 5—6 e. m.

För i Stockholm bosatta obemedlade personer, som insätta medel för att bereda lifränta, betalar Fosterländska Föreningen förvaltningsafgift samt för insatser, ej öfverstigande under ett år 50 Kr., *Tjugu* procent såsom premium; hvarigenom för hvarje sålunda insatta 5 Kr. i boken införes dessutom En Krona.

Ovanligt hög procent

å insatt kapital erbjudes såsom "genast börjande lifränta" tillsvidare af

Allmänna Lifförsäkringsbolaget i Stockholm.

Exempel: Kapitalet afkastar för

fullt 50-årig man	7,16 procent,	fullt 65-årig kvinna	10,07 procent,
" 55- " kvinna	7,50 "	" 70- " man	12,56 "
" 60- " man	9,15 "	" 75- " kvinna	13,87 "

Insättningen verkställes och lifräntebok erhålles å Allmänna Lifförsäkringsbolagets hufvudkontor i **Stockholm, Vasagatan 10.**

Å Fredrika-Bremer-Förbundets byrå mottagas anmälningar till inträde i förbundets **sjukkassa.**

Äfven personer, som icke äro medlemmar af förbundet, kunna blifva delegare i densamma.

En kurs för unga lärarinnor,

som vilja lära sig att på språket själf och efter ett säkert system undervisa i franska och engelska, anordnas efter jul af en utländska med mångårig praktik. Vidare underrättelser å *Fredrika-Bremer-Förbundets byrå.*

Fahlcrantz & C:o: *C. Holmberg*, Carl XV som enskild man, konung och konstnär, h. 1—3. — *R. Bergström*, Ur folksagans ro-sengårdar, 3:dje saml. — Barnkammarens bok, N:o 2, illustr. af *J. Nyström*.

H. Geber: *A. Agrell*, Under tallar och pinier. — *A. Leffler*, Poetisk läsebok för folkskolor, folkhögskolor, arbetareinstitut och me-nige man. — *A. Daudet*, Vackra Nivernesiskan. — *S. Tytler*, Bara flickor. — *G. A. Gräbner*, Robinson Crusoe, bearb. af *J. Humble*, 2:dra uppl.

C. W. K. Glerup: *N. J. Berlins* lärobok i naturläran, 12:te uppl., bearb. af *S. L. Törnqvist*.

P. A. Huldbergs bokförlagsaktiebolag: *A. Chiniquy*, Presten, kvinnan och bikten. — *Turdus Merula*, Sällsamma historier.

Z. Hægström: *Anne-Ch. Leffler*, Ur lifvet, 5:te saml.

V. Härnqvist: *Hübbe-Schleider*, Jesus — En Buddhist?

A. Johnson: *John Bunyans* uppenbarelser, en framställning af det kommande lifvet. — *K. Plätz*, Conjugaison française. Öfvers. och bearb. af *O. Wigert*. — *M. Langlet*, Sommarglädje! Barnaglädje! — Kommen barnen små, hit att se och höra på! — Barndomens glada dar. — "Det var en gång." — Ur djurens lif.

O. Jeurling: *K. Dalström*, Illustrerad naturhistorisk läsebok för skolor och sjelfstudium, I.

Looström & Komp: Skrifter utgifna af Teosofiska samfun-dets svenska afdelning, nr 1—16.

P. A. Norstedt & Söner: *George Eliot*, Qvarnen vid Floss, II.

F. W. Skoglund: *A. Lundquist*, Seger.

A. E. Westerberg: *L. D.*, De små landtbrukarne eller red-ligt arbete får alltid sin lön.

G. W. Wilhelmsson: *Elna Tenow*, Om kvinnans underord-nade ställning.

A. Cammermeyer: *Nordahl Rolfsen*, Svein Uræd.

J. W. Cappelen: *L. Kieler*, Mænd af ære.

Anmälan.

Dagny, som äfven under förlidet år utgått i en för våra förhållanden stor upplaga, skall fortfarande verka för **Fredrika-Bremer-Förbundets** ändamål: "en sund och lugn utveckling af arbetet för kvinnans höjande i sedligt och intellektuellt såväl som i socialt och ekonomiskt hänseende". Hon skall äfven följa den nyare literaturen, särskildt sådana dess alster, hvilka beröra sociala och sedliga frågor, meddela kortare berättelser, biografiska och historiska utkast, öfversigter m. m.

Sedan fru Amanda Kerfstedt i följd af bristande tid sett sig nödsakad att med detta år afgå från sin befattning såsom tidskriftens redaktör, har bestyret med **Dagnys** utgifvande öfvertagit af en af **Fredrika-Bremer-Förbundet** utsedd **Redaktions-komité**, till hvilken, under förbundets adress, alla meddelanden rörande tidskriften böra ställas. Fru S. L.—d Adlersparre kommer fortfarande att deltaga i komiténs arbete.

Dagny utkommer med åtta häften på två tryckark.

Priset för hel årgång blir fortfarande:

För medlemmar af förbundet . . . kr. 2,50.

För icke medlemmar . . . . . " 4,00.

Förbundsmedlemmar prenumerera å **Fredrika-Bremer-Förbundets** byrå, 5 Malmstorgsgatan, personligen eller medelst postavisning. Icke förbundsmedlemmar kunna prenumerera dels vid alla postanstalter i riket, dels på förbundsbyrån, dels äfven hos hrr bokhandlare.

Lösnummer kunna erhållas å **Fredrika-Bremer-Förbundets** byrå till ett pris af 60 öre för enkelhäfte.

Trädgårdsskola för kvinnor.

Vid **Norrvikens Trädgårdar, Åby**, öppnas fr. o. m. instundande 15:de januari en trädgårdsskola för kvinnor.

Anmälningar och förfrågningar mottagas af undertecknad, af **Fredrika-Bremer-Förbundets** byrå i Stockholm och af **Torshags Hushållsskola, Åby**.

Norrvikens Trädgårdar, ÅBY station, Östergötlands län.

Rudolf Abelin.